

PROGRAMMABEGROTING

KADERBRIEF 2025

COLLEGERAPPORTAGE

PROGRAMMAREKENING

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	4
Financiële positie in één oogopslag	5
Kaderbrief 2025	6
Programma 1 - Woonomgeving	7
1.1 Kern	7
1.2 Beleidsontwikkelingen	8
1.2.1 Ruimtelijke ontwikkeling	8
1.2.2 Beheer	13
1.2.3 Duurzaamheid	15
1.2.4 Bereikbaarheid	16
1.2.5 Veiligheid	18
1.3 Financiële ontwikkelingen	20
Programma 2 - Gezondheid	23
2.1 Kern	23
2.2 Beleidsontwikkelingen	23
2.2.1 Positieve gezondheid	23
2.2.2 De gezonde basis	27
2.3 Financiële ontwikkelingen	32
Programma 3 - Leren	34
3.1 Kern	34
3.2 Beleidsontwikkelingen	34
3.2.1 Een leven lang leren	34
3.2.2 De leeromgeving in Pekela	38
3.3 Financiële ontwikkelingen	40
Programma 4 - Werk en Inkomen	41
4.1 Kern	41
4.2 Beleidsontwikkelingen	41
4.2.1 Armoede	41
4.2.2 Iedereen doet mee naar vermogen	44
4.2.3 Lokale werkgelegenheid	45
4.3 Financiële ontwikkelingen	46
Programma 5 - Bestuur en organisatie	48
5.1 Kern	48
5.2 Beleidsontwikkelingen	48
5.2.1 Participatie en communicatie	48
5.2.2 Dienstverlening	51
5.2.3 Gemeentelijke organisatie	53
5.3 Financiële ontwikkelingen	55
5.4 Overige middelen	56
Totaal overzicht van baten en lasten kaderbrief 2025	58
Actualisatie meerjarenbegroting 2026-2028	60
Begrotingsrichtlijnen	62
Bijlage 1: Investeringskredieten	64

COLOFON

Deze Kaderbrief 2025 is in opdracht van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Pekela geschreven door de collega's uit de ambtelijke organisatie.

Fotografie:

Annemieke Klijnstra | redheadcommunicatie.nl

Vormgeving:

Elianne Schotanus | studioems.nl

INLEIDING

Voor u ligt de Kaderbrief 2025 van de gemeente Pekela. De Kaderbrief is het eerste tussentijdse rapporteringsmoment, waarbij het college u informeert over de voortgang en de ontwikkelingen in het begrotingsjaar 2025. Daarnaast geven we tevens een financiële doorkijk naar de komende jaren en worden de uitgangspunten voor de komende begroting vastgesteld.

Financiën

We hebben de afgelopen drie jaar onze financiële positie als gemeente sterk kunnen verbeteren. Ook het jaar 2024 hebben we afgesloten met een mooi financieel resultaat en daardoor schrijven we al meerdere jaren op rij zwarte cijfers, daar zijn we trots op! We hebben onze Algemene Reserve goed gevuld en het Ontwikkelfonds is beschikbaar om in de toekomst te kunnen investeren.

We hebben onze eigen interne organisatie verder ontwikkeld en ook belangrijke investeringen kunnen doen. Onze financiële huishouding kunt u op dit moment als solide bestempelen.

Budgetten onder druk

Deze Kaderbrief laat, in tegenstelling tot eerdere prognoses, een positiever meerjarenbeeld zien dan eerder verwacht. De enorme prijsstijgingen die we in 2023 en 2024 zagen zijn enigszins afgevlakt en ook het Rijk is met (incidenteel) geld over de brug gekomen. Daardoor ziet het er allemaal wat rooskleuriger uit dan vooraf verwacht.

Toch zijn er ook grote onzekerheden binnen met name het sociaal domein. De kosten binnen de jeugdzorg blijven explosief stijgen en nemen een steeds groter deel van onze gemeentelijke begroting in beslag. Dit hebben we in 2025 en 2026 gelukkig kunnen opvangen met incidentele compensatie vanuit het Rijk, maar de ontwikkeling blijft zorgelijk.

FINANCIËLE POSITIE IN ÉÉN OOGOPSLAG

In deze paragraaf geven we op hoofdlijnen een financiële doorkijk naar zowel het huidige boekjaar als de komende drie jaren. De financiële positie van de gemeente is afhankelijk van verschillende onderdelen. Aan de inkomstenkant zijn we als gemeente voor het overgrote deel afhankelijk van het Rijk, middels de uitkeringen vanuit het gemeentefonds.

In deze Kaderbrief zijn de effecten van de meicirculaire 2025 “algemene uitkering gemeentefonds” verwerkt. Ondanks dat de uitkomsten van de meicirculaire ook dit jaar pas laat in het traject beschikbaar kwamen zijn de uitkomsten wel dermate bepalend voor het meerjarenbeeld dat is besloten om de uitkomsten te verwerken.

Aan de uitgavenkant hebben we te maken met de loon- en prijsontwikkelingen die vaak worden opgelegd en waar we als gemeente maar beperkte invloed op hebben. Om op de langere termijn onze dienstverlening te kunnen waarborgen hebben we daar waar nodig de budgetten moeten bijstellen. De budgetten voor Jeugdhulp en Wmo zijn bijgesteld op basis van de realisatie tot en met april. Alle effecten van bovenstaande ontwikkelingen zijn verwerkt in de Kaderbrief 2025.

Saldo Kaderbrief 2025

In onderstaande tabel wordt weergegeven wat de bijstelling van de kaderbrief 2025 betekent voor het begrotingsaldo:

Uitkomst meerjarenbegroting 2025 (bedragen x €1.000; nadeel = -)	2025	2026	2027	2028
Resultaat per dienstjaar primaire begroting 2025	7	-343	132	205
Mutaties voor Kaderbrief 2025	21	-25	-27	-26
Effect kaderbrief 2025	-7			
Effect kaderbrief 2025 meerjarig		378	-4	-229
Geactualiseerd resultaat per dienstjaar	22	9	101	-50

Na actualisatie van de begroting 2025 resteert een positief begrotingsaldo van afgerond €922.000.

Het financieel meerjarenperspectief

Het meerjarenperspectief (zie actualisatie meerjarenbegroting) bedraagt in 2026 afgerond €9.000 positief, in 2027 is het saldo €101.000 positief en in 2028 is het saldo €50.000 negatief. Zonder verdere bijstelling kan daarmee worden voldaan aan de vereiste dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Daarbij geldt dat het relatief geringe tekort in 2028 eenmalig gedekt mag worden middels een onttrekking aan de Algemene Reserve.

1.1 Kern

In Pekela is veel ruimte en kun je mooi wonen. Het woongenot krijgt een hoog cijfer, namelijk een 7,6¹. Ruim 70% van de respondenten geeft in de enquête aan dat ze Pekela zouden aanbevelen als woongemeente. Als reden geven ze vaak op 'betaalbare huizen', en mensen vinden het prettig wonen in Pekela dankzij 'rust en ruimte' en de strategische ligging tussen drie steden.

"Passend en betaalbaar wonen vinden we belangrijk."

Maar ook zijn er wensen om de woonomgeving nog beter te maken. Ongeveer een kwart wil graag meer recreatiemogelijkheden in de gemeente. Daarnaast staan meer winkels en huizen op het wensenlijstje. Net als overal in Nederland is het in Pekela met name voor starters op de woningmarkt moeilijk om een woning te vinden.

De actuele druk op de woningmarkt is in die zin een kans voor onze gemeente. We gaan ruimte zoeken om te bouwen. Passend en betaalbaar wonen vinden we belangrijk. De prognose is dat Pekela in de nabije toekomst meer oudere inwoners krijgt, omdat de bevolking vergrijsd. Voor hen is huisvesting nodig die aansluit op hun levensfase en eventuele zorgbehoefte, zodat zij langer thuis kunnen blijven wonen.

De meeste inwoners redden zich prima, maar er zijn ook inwoners waar we ons zorgen over maken. De energieprijzen stijgen en een huis onderhouden kost ook geld. En dan hebben we het nog niet over investeringen in isolatie en zonnepanelen. Niet iedereen kan hierin mee.

---

¹ Bron: enquête toekomstvisie januari 2022.

1.2 Beleidsontwikkelingen

1.2.1 Ruimtelijke ontwikkeling

Beleidshorizon 2026 'In Pekela woont men toekomstbestendig en is er een passende woning en leef-omgeving voor elke levensfase.'

Aanpak op hoofdlijnen

- De woningvoorraad verbeteren en in evenwicht brengen.
- We zetten in op een gebiedsgerichte aanpak (GGA).
- Het vereenvoudigen van de processen om initiatieven mogelijk te maken.
- Meedoen aan Leader Oost-Groningen.

Legenda

Bij de tabellen met acties die in de hoofdstukken hierna volgen, is de volgende legenda van toepassing:

- Actie is gerealiseerd
- Actie is (onder bepaalde voorwaarden) gedeeltelijk gerealiseerd
- Actie is niet gerealiseerd

Acties in 2025

Kaderbrief

Ontwikkellocaties woningbouw.

Eind 2022 is het afwegingskader woningbouw vastgesteld. Hierin zijn locaties aangewezen voor woningbouw rekening houdend met een passende mix van woontypologieën. Een van deze locaties is de woningbouwlocatie aan het Heeresmeer. Eind 2023 is er ontwikkelkrediet beschikbaar gesteld om deze locatie gaan ontwikkelen. In 2024 zijn we gestart met de planvorming en zijn er verschillende onderzoeken uitgevoerd. Begin 2025 wordt het stedenbouwkundig plan en het beeldkwaliteitsplan voor deze locatie vastgesteld. Ook wordt gestart met het opstellen van het omgevingsplan, die naar verwachting eind 2025 wordt vastgesteld. We doen er alles aan om hier op zo kort mogelijke termijn te kunnen starten met de bouw.

Hiernaast werken we ook nog aan andere locaties; op de locatie van de voormalige bakkerij onderzoeken we de mogelijkheid om woningbouw kavels toe te voegen. In 2025 stellen we hier een concreet plan voor vast. Aan de Hooiweg realiseren we in 2025 68 flexwoningen. Samen met de woningcorporatie Acantus zorgen we ervoor dat de projecten Actionlocatie, Raadhuislaan en Lindenlaan in 2025 worden opgeleverd.

Acties in 2025

Kaderbrief

Toelichting: Op basis van het afwegingskader woningbouw zijn wij bezig met verschillende ontwikkellocaties voor woningbouw. Een van de grootste locaties is de uitbreidingswijk aan het Heeresmeer. In juni wordt het stedenbouwkundig plan ter vaststelling aan de raad voorgelegd. Later dit jaar wordt het beeldkwaliteitsplan vastgesteld en wordt er gestart met het omgevingsplan.

Hiernaast werken wij ook nog aan andere locaties; op de locatie van de voormalige bakkerij is de sloop afgerond. Binnenkort wordt de planologische procedure opgestart om woningbouw op deze locatie mogelijk te maken. De projecten Hooiweg, Actionlocatie, Raadhuislaan en Lindenlaan lopen allemaal op koers en worden allemaal naar verwachting vlak voor of na de zomer opgeleverd.

Erfgoedvisie.

In het voorjaar van 2024 is er budget beschikbaar gesteld voor het opstellen van een erfgoedvisie, inclusief kerkervisie. Er is een adviesbureau gevonden voor het opstellen van de visie. Er wordt eerst een cultuurhistorisch onderzoek uitgevoerd, waarbij het onderzoek voor Nieuwe Pekela al heeft plaatsgevonden in het kader van de Visie Nieuwe Pekela. Daarna wordt de inbreng van de gemeenteraad, kerken, monumenteigenaren en andere inwoners/organisaties gevraagd. Met deze inbreng wordt de erfgoedvisie opgesteld en naar verwachting in het voorjaar van 2025 vastgesteld.

Toelichting: De erfgoedvisie wordt momenteel samen met de adviseur opgesteld. Er hebben gesprekken plaatsgevonden met kerken, eigenaren van erfgoed, gemeenteraad en diverse andere betrokkenen, intern en extern. Het cultuurhistorisch verhaal wordt in mei gepresenteerd aan erfgoedprofessionals, (lokale) belangenorganisaties, eigenaren, inwoners en andere belangstellenden. De erfgoedvisie wordt voor de zomer ter inzage gelegd en in het najaar aan de gemeenteraad voor vaststelling aangeboden.

Houtzagerij.

Afgelopen jaar (augustus 2023 tot augustus 2024) is er door een extern adviseur (kwartiermaker) een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden met de houtzagerij Nooit Gedacht in Nieuwe Pekela. Dit naar aanleiding van het handhavingsverzoek vanwege de staat van het Rijksmonument dat erfgoedorganisaties Bond Heemschut en Cuypersgenootschap wilden indienen. Er zijn vele gesprekken gevoerd met diverse organisaties binnen en buiten de gemeente, geïnteresseerde projectontwikkelaars en de eigenaar van de houtzagerij. De erfgoedorganisaties zijn hiervan globaal op de hoogte gehouden. Woningbouw op het perceel achter de houtzagerij blijft een optie, waarbij de houtzagerij een invulling kan krijgen die passend is bij een woonomgeving. Momenteel wordt doorgepraat over een meer concreet plan en wordt eind 2024 een 'go/no-go' op het plan verwacht.

Toelichting: Er is momenteel een partij die afspraken heeft met de eigenaar over overname van de houtzagerij met achterliggende gronden. Het plan is om woningbouw te realiseren en de houtzagerij over te dragen aan een stichting die kan zorgen voor herstel en een nieuwe invulling van de houtzagerij. De verwachting is dat hier in het najaar meer duidelijkheid over komt.

Omgevingsplan.

Ter afronding van de implementatie van de Omgevingswet wordt gewerkt aan een gemeentedeckend Omgevingsplan. In Nieuwe Pekela wordt gestart met het maken van het omgevingsplan. Het omgevingsplan bevat nieuwe vereenvoudigde regels die per perceel zichtbaar zijn, zo kan iedereen precies zien welke regels er gelden. Daarnaast komen er vragenbomen zodat inwoners zelf kunnen zien of een vergunning nodig is voor hun project en wat er moet worden aangeleverd. Concrete actuele zaken zoals de woningbouw bij het Heeresmeer nemen we mee in het omgevingsplan.

Toelichting: Samen met een adviesbureau bouwen we aan het omgevingsplan. We passen de benadering aan, zodat de regels voor het thema wonen voor de hele gemeente gaan gelden. De nieuwe regels bevatten vereisten over bouwen, gebruiken en vergunningsvrije mogelijkheden. Daarna komen er stap voor stap regels voor andere thema's.

Volkshuisvestingsprogramma.

Naar verwachting treed eind 2024 de wet versterking regie volkshuisvesting in. Hiermee wordt de wettelijke verplichting van het hebben van een woonvisie vervangen met de verplichting voor een volkshuisvestingsprogramma. Om aan deze verplichting te voldoen wordt in 2025 gewerkt aan het opstellen en vaststellen van het volkshuisvestingsprogramma. Hiervoor zal een woningmarktonderzoek uitgevoerd worden en zal participatie met onze inwoners plaatsvinden. De woonzorgvisie die eind 2024 wordt vastgesteld wordt onderdeel van het volkshuisvestingsprogramma.

Toelichting: De wet versterking regie volkshuisvesting treedt later in werking dan verwacht. Op moment van schrijven ligt de wet bij de tweede kamer. In Oost Groningen werken wij samen om tot afgestemde volkshuisvestingsprogramma's te komen. In 2025 wordt gestart met een gezamenlijk woningmarkt-/ woonbehoefte-onderzoek. Naar verwachting zal het volkshuisvestingsprogramma voor 1 januari 2027 worden vastgesteld. Het vaststellen van de ook regionaal afgestemde woonzorgvisie heeft vertraging opgelopen. Het is nu de bedoeling deze na de zomer vast te stellen. Te zijner tijd wordt de woonzorgvisie onderdeel van het volkshuisvestingsprogramma.

Grondbeleid.

Een nieuw grondbeleid wordt opgesteld: Pekela wil een woongemeente zijn. Hierbij past een goed grondbeleid. Keuzes die hiervoor gemaakt moeten worden zijn onder andere: Waar worden wel of geen woningen gebouwd? (zie hiervoor ook het ruimtelijke ontwikkelingskader woningbouw vastgesteld in 2022). Hoe gaan we onder andere om met groenstroken / snippergroen?

Toelichting: Het grondbeleid wordt in 2025 opgesteld en ter besluitvorming voorgelegd samen met een actualisatie van het afwegingskader woningbouw.

Leader Oost Groninger.

Verder gaan we zo veel mogelijk ondernemers en verenigingen wijzen op de mogelijkheden van Leader Oost Groningen.

Toelichting: We blijven de subsidiemogelijkheden van Leader Oost Groningen onder de aandacht brengen bij verenigingen en ondernemers.

Leefbaarheidsfonds Pekela.

In 2024 heeft de gemeenteraad de Verordening Leefbaarheidsfonds Pekela vastgesteld. Hiermee heeft het college de bevoegdheid om subsidies toe te kennen voor projecten van bewoners, stichtingen en verenigingen die bijdragen aan de leefbaarheid in Pekela. In 2024 en 2025 worden de eerste ervaringen opgedaan met het Leefbaarheidsfonds. Belangrijk aandachtspunt is dat de subsidie laagdrempelig en voor iedereen toegankelijk moet zijn.

Naast het Leefbaarheidsfonds van Pekela zijn er meer subsidies en fondsen die leefbaarheidsprojecten stimuleren door financiële ondersteuning. Denk aan Leader Oost-Groningen en het Nationaal Programma Groningen (Loket Leefbaarheid en Innovatieloket). We willen zoveel mogelijk stichtingen, verenigingen en bewonersinitiatieven wijzen op deze aanvullende subsidiemogelijkheden.

Toelichting: Het Leefbaarheidsfonds is in 2024 voor het eerst opengesteld. Uw raad is geïnformeerd over de uitkomst; 19 initiatieven hebben gezamenlijk €118.000 subsidie toegekend gekregen. In sommige gevallen vormde deze subsidie een stimulans voor het aanvragen van aanvullende subsidies, bijvoorbeeld via Nationaal Programma Groningen, waardoor het mogelijk werd om ook grotere projecten te realiseren.

De openstelling van het Leefbaarheidsfonds 2025 is in voorbereiding. Gelijktijdig met de informatie over deze openstelling zullen ook de resultaten van de evaluatie met uw raad worden gedeeld.

Gebiedsgerichte Aanpak 'Thuus in Nij Pekel'.

We starten in 2025 met het uitwerken en het realiseren van de eerste (sleutel)projecten ter uitvoering van de dorpsvisie Thuus in Nij Pekel. De dorpsvisie behelst een ontwikkel- of toekomststrategie inclusief een stedenbouwkundige visie. Onderdeel hiervan is de definiëring en uitwerking van prioritaire gebieden ('sleutelgebieden') waarmee gestart wordt, als onderdeel van deze ontwikkelstrategie. Deze aanpak is onderdeel van het Masterplan Regiocentra. Voor de eerste sleutelprojecten komen ook bijdragen beschikbaar uit de Regiodeal Regiocentra en de Regiodeal Oost-Groningen II. (N.B.: beide Deals zijn op moment van schrijven nog niet definitief).

Het doel is het vergroten van de brede welvaart door maatregelen in het fysieke en het sociale domein: verbetering van onder andere het winkelcentrum, scheppen van randvoorwaarden voor behoud van maatschappelijke voorzieningen en ontmoetingsplekken en het creëren van aantrekkelijke, klimaatadaptieve straten en buurten door renovatie en nieuwbouw. Omdat het gaat om een gebiedsgerichte aanpak is de ontwikkeling van de nieuwe woonwijk bij het Heeresmeer integraal onderdeel van de planvorming.

Toelichting: De raad heeft op 8 april de visie Thuis in Nij Pekel vastgesteld. We zijn gestart met de planvorming voor het realiseren van de doelstellingen uit de visie voor beide prioritaire gebieden: het centrum en het gebied rond De Spil. Op afzienbare termijn starten we ook met planvorming om het Heeresmeergebied te ontwikkelen tot recreatiegebied met een (boven)regionale functie. Over de stand van zaken ten aanzien van de nieuwe woonwijk aan het Heeresmeer hebben wij u onlangs in vertrouwelijkheid geïnformeerd. We zijn in overleg met de grondeigenaren c.q. ondernemers in dit gebied over de verwerving van grond om het recreatiegebied en de woonwijk te kunnen realiseren. Voor wat betreft de woonwijk verwachten wij dat wij in Q4 van dit jaar de raad de betreffende stukken (waaronder het stedenbouwkundig plan, de grondexploitatie en het beeldkwaliteitsplan) ter besluitvorming kunnen voorleggen. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan de plannen voor het opwaarderen van de Meidoornlaan: deze wordt groener, meer klimaatadaptief ingericht en met ruimte voor ontmoeting. Realisatie van deze vergroening van de Meidoornlaan vindt plaats in Q4 van dit jaar, waarmee dit jaar nog het eerste deelproject van de visie zal worden gerealiseerd.

1.2.2 Beheer

Beleids horizon 2026 'De kwaliteit en uitstraling van de openbare ruimte is verhoogd ten opzichte van 2022.'

Aanpak op hoofdlijnen

- Ingrepen in de openbare ruimte zijn klimaat adaptief.
- We stellen kaders en randvoorwaarden vast waar het gaat om groen en water binnen de gemeente.
- We geven uitvoering aan, en actualiseren waar nodig de beheerplannen en uitvoeringsplannen.
- Het onderhoud van de openbare ruimte is op orde. We hebben aandacht voor biodiversiteit en ecologisch beheer.

Openbare ruimte.

- **We gaan gebruik maken van de maai-zuigcombinatie**
Om conform de Groen en Watervisie minder frequent en meer ecologisch te kunnen maaien gaan we gebruik maken van onze nieuw aangeschafte maai-zuigcombinatie.
- **We leggen regenwaterriool en/of Wadi's aan**
Bij bijvoorbeeld rioolreconstructies gaan we voor een klimaatadaptieve en groene inrichting om de ambities zoals het tegengaan van hittestress en het vergroenen binnen de kernen waar te kunnen maken.
- **We planten extra bomen of bosstruweel**
Dit stemmen we af met o.a. het waterschap, de bewoners en agrariërs. Hiermee zorgen we er ook voor dat de buitenruimte uitnodigt tot bewegen en spelen.
- **We stellen een leidraad duurzame inrichting openbare ruimte op**
We gaan in aansluiting op het vastgestelde wegenbeleidsplan deze leidraad maken waarmee we een standaard hebben met technische eisen die aan de openbare ruimte worden gesteld.
- **We voeren onderhoud uit**
Op basis van de beheerprogramma's en actuele inspecties worden onderhoudsmaatregelen gepland en uitgevoerd. De kwaliteit volgens het vastgestelde beleidsplan wordt hierbij aangehouden. Hierbij wordt integraal afgestemd met de andere disciplines en actuele projecten.
- **We stellen een Water en Rioleringsprogramma (WRP) op.**
Het gemeente rioleringsplan (GRP) wordt geactualiseerd en onderdeel van de omgevingsplan. Daarmee wordt ook de naam aangepast. Hier wordt de basis gelegd voor toekomstige omgang met afvalwater, hemelwater en grondwater. Hiermee draagt het WRP bij aan de volksgezondheid en leefbare woonomgeving.

Toelichting:

- De maaier wordt binnenkort geleverd.
- Daar waar mogelijk leggen we meer bomen, struweel en wadi's aan. Voorbeelden zijn het plan aan de Hooiweg en het aanleg van struweel in het buitengebied van Boven Pekela.
- De leidraad willen we in de tweede helft van 2025 mee beginnen.
- Het WRP is in concept gereed om later dit jaar vast te kunnen stellen.

Afvalbeleid.

- **Wij vervangen bovengrondse verzamelcontainers voor ondergrondse afvalcontainers**
Hiermee geven we uitvoering aan het vastgestelde afvalbeleid.
- **We gaan de mogelijkheden van het afvalbrengrstation onderzoeken**
Conform het afvalbeleidsplan doen we onderzoek en komen met een voorstel voor de verdere optimalisatie en mogelijke herinrichting van het afvalbrengrstation.

Toelichting:

De mogelijke locaties voor de ondergrondse containers zijn verkend. De eerste containers worden in juni geplaatst. De rest worden in de loop van dit jaar geplaatst.
Er is een eerste verkenning uitgevoerd voor de milieustraat, dit wordt met Omrin nader uitgewerkt.

1.2.3 Duurzaamheid

Beleids horizon 2026 'In 2026 is het energieverbruik van woningen, bedrijven en gemeentelijke panden aanzienlijk lager dan in 2022.'

Aanpak op hoofdlijnen

- Stimuleren van het terugbrengen van het energieverbruik.
- We werken samen met het Regionaal Woon- en leefbaarheidsplan in projecten om bewustwording te creëren.

Aan de hand van het vastgestelde visie Duurzaamheid als overkoepelend beleidsstuk werken we verder aan het verduurzamen van de gemeente.

De acties qua openbare ruimte, groen en afval zijn benoemd bij paragraaf 1.2.2 Bij woningen proberen we de isolatie te verbeteren en het energieverbruik terug te dringen. We maken hierbij gebruik van bespaarcoaches die actief bij inwoners langs gaan om ze te informeren over lokale acties, zoals de Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) in Nieuwe Pekela en de 'Proeftuin Pekela Geeft Gas!' in Boven Pekela, en de mogelijkheden qua isolatiesubsidies waaronder maatregel 29, de Specifieke Uitkering Aanpak Energiearmoede (SPUK) en het Nationaal Isolatieprogramma (NIP). De grotere bedrijven hebben een wettelijke energiebesparingsplicht. Ze moeten investeren in maatregelen die een terugverdientijd hebben van vijf jaar of minder. Het doel is van de energiebesparingsplicht is om energievervalsing en de uitstoot van CO₂ te verminderen om zo bij te dragen aan een beter milieu. Ook voor kleine bedrijven is het goed om hier over na te denken en zo mogelijk in te investeren. Wij helpen hen mee in de zoektocht om aan deze opgave te voldoen door bijvoorbeeld mee te helpen zoeken naar subsidiemogelijkheden. Ook verwijzen we ze door naar bijvoorbeeld Groningen werkt slim!

Toelichting: Er is de afgelopen periode hard gewerkt om de M29 open te kunnen stellen. Voor onze inwoners betekent dit dat ze hier vanaf januari 2026 gebruik van kunnen maken. Wij gaan de bestaande gemeentelijke regelingen (SPUK, NIP, GGA, PGG) hier op aanpassen om inwoners maximaal te ontzorgen en te stimuleren om hun eigen woning te verduurzamen. Tot die tijd blijven de huidige gemeentelijke regelingen bestaan en informeren we onze inwoners over de ontwikkelingen en geven we ze advies.

Wij attenderen bedrijven op de energiebesparingsplicht onder andere via "Groningen werkt slim".

1.2.4 Bereikbaarheid

Beleids horizon 2026 'De fysieke en digitale bereikbaarheid van Pekela en tussen Pekela en de omliggende kernen zijn verbeterd.'

Aanpak op hoofdlijnen

- We verbeteren (snel)fietsverbindingen.
- We zetten ons in om de diverse OV-voorzieningen lokaal en regionaal beter op elkaar aan te laten sluiten.
- We zetten ons proactief in om glasvezel beschikbaar te hebben voor alle inwoners en bedrijven.
- Het starten met het uitvoeren van het project bruggen.

Acties in 2025

Kaderbrief

Voordat wij groot onderhoud aan wegen uitvoeren doen wij onderzoek naar mogelijke verbeteringen.

Voor de Raadhuislaan in Oude Pekela en de Albatrosstraat in Nieuwe Pekela onderzoeken we bijvoorbeeld of een duurzaam veiligere inrichting als gebiedsontsluitingsweg 30 km/h (GOW30) mogelijk is. Aan de hand daarvan bepalen we of regulier groot onderhoud of een andere meer passende inrichting wenselijk is.

Toelichting: Voor de Raadhuislaan te Oude Pekela zijn we druk bezig met de ontwerp-/onderzoeksfase. We verwachten in het najaar van 2025 een definitief ontwerp te kunnen vaststellen.

Voor de Albatrosstraat te Nieuwe Pekela zijn we nog niet gestart met de ontwerp-/onderzoeksfase. We willen de Albatrosstraat laten meeliften met de uitwerking van Visie Nieuwe Pekela.

Start voorbereidingen vernieuwen en onderhouden bruggen Pekelder Hoofddiep.

Op basis van de vastgestelde Visie Pekelder Hoofddiep 2024 starten we met de voorbereidingen voor het vernieuwen en onderhouden van de bruggen over het Pekelder Hoofddiep. We blijven hierbij in nauw contact met de Dorps Coöperaties en zijn in afwachting van hun plan.

Toelichting: Op verzoek van de raad heeft een marktconsultatie plaatsgevonden en heeft de Dorpscoöperatie de documentatie gecompleteerd. Voor de aanbesteding van de werkzaamheden van de bruggen die in de portefeuille van de gemeente zitten, zijn de voorbereidende werkzaamheden gestart.

Vervangen beschoeiing Pekelderdiep.

Op basis van de uitgevoerde onderzoeken en adviezen voor de aanpak van de beschoeiing starten we met de contractvoorbereiding en aanbesteding voor het vervangen van de beschoeiing aan het Pekelderdiep. Er zal gestart worden met de uitvoering.

Toelichting: De aanbesteding van de vervanging van de beschoeiing is inmiddels gestart. We verwachten dit najaar een aannemer te kunnen selecteren en vervolgens met de voorbereiding van de werkzaamheden te kunnen starten.

Acties in 2025

Kaderbrief

De Nedersaksenlijn (NSL).

Wij steunen het verdere onderzoek en plannen voor de Nedersaksenlijn (NSL), de nieuwe treinverbinding tussen Groningen en Enschede die de regio ontsluit en de brede welvaart in het gebied structureel moet vergroten. De NSL heeft de potentie om sociaaleconomische structuren te versterken, investeringen los te krijgen in de leefomgeving en grensoverschrijdende samenwerkingen te verbeteren.

Toelichting: Het kabinet heeft extra geld beschikbaar gesteld voor de Nedersaksenlijn. De eerder gemaakte plannen kunnen nu verder worden uitgewerkt. Wij blijven dit ondersteunen.

Het plan van aanpak voor de HUB wordt begin 2025 afgerond.

De realisatie zal, afhankelijk van de medewerking van de provincie en het OV bureau, na de bouwvak in 2025 gaan plaatsvinden.

Toelichting: Tezamen met een plan van aanpak wordt ook het plan van aanpak van de HUB in Q2 afgerond. Participatie door de Pekelders zal nog plaatsvinden alvorens het plan van aanpak aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Na de bouwvak kan een besluit tot realisatie worden genomen.

De inventarisatie van de Abri's is afgerond.

In afstemming met andere visies zoals die van Nieuwe Pekela en de bruggen zullen we een plan van aanpak maken voor het verwijderen en vervangen van de Abri's.

Toelichting: Nog voor de zomer wordt het plan van aanpak voor renovatie/vervanging van de Abri's afgerond. We zullen nog gelegenheid bieden voor afstemming en participatie met de Pekelders in het proces alvorens het plan van aanpak aan te bieden aan de gemeenteraad.

1.2.5 Veiligheid

Beleidskader 2026 'De veiligheid en het gevoel van veiligheid van de inwoners van Pekela is in 2026 verbeterd.'

Aanpak op hoofdlijnen

- We inventariseren en analyseren data op veiligheidsthema's in het algemeen, bepalen specifieke knelpunten en brengen prioriteit aan voor wat betreft de aanpak van het geprioriteerd veiligheidsprobleem of -issue. Het thema ondermijning is daarbij een speerpunt waarin ook ondersteuning wordt gezocht in de analyse en de aanpak.
- Samen met ketenpartners en ook de bewoners zelf wordt een aanpak en de rolverdeling daarin bepaald m.b.t. het geprioriteerd veiligheidsprobleem;
- Er wordt nadrukkelijk integraal ingezet op preventie en het voorkomen van het ontstaan van onveilige situaties in wijken en buurten.

Acties in 2025	Kaderbrief
Aanpak ondermijning Pekela.	
We geven op basis van het uitvoeringsprogramma Aanpak Ondermijning Pekela uitvoering aan de daarin benoemde acties waarin de nadruk zal gaan liggen op (het verder) versterken van de weerbaarheid en de bewustwording en het versterken van de (eigen) informatiepositie en het (gelegitimeerd) delen van informatie.	
<i>Toelichting: Het Uitvoeringsprogramma Aanpak ondermijning Pekela maakt deel uit van de rapportage in het kader van het Integraal Veiligheidsbeleidsplan. Verwezen wordt ook naar die be- en verantwoording.</i>	
Uitvoering Damoclesbeleid.	
We voeren een actief Damoclesbeleid uit gebaseerd op het geactualiseerde beleid van de burgemeester.	
<i>Toelichting: Het uitvoeren van actief Damoclesbeleid betekent dat er in voorkomende gevallen die door de politie in Bestuurlijke rapportages aan de gemeente zijn gemeld, bestuurlijk wordt opgetreden. In 2025 is daar in 3 gevallen sprake van.</i>	
Interventies bij woonoverlast.	
We plegen actief interventies bij voorkomende (ernstige) woonoverlast op basis van het eveneens geactualiseerde beleid aanpak ernstige woonoverlast.	
<i>Toelichting: Bij situaties of gevallen van ernstige woonoverlast wordt het huidige beleidskader toegepast. Er is evenwel behoefte aan de zijde van de gemeente aan strikter beleid om ook de eigen verantwoordelijkheid als inwoner duidelijker af te kaderen. In 2025 wordt dan ook aangescherpt beleid op dit onderdeel verwacht.</i>	

Acties in 2025	Kaderbrief
Huisvesting politie.	
We gaan samen met de Politie onderzoeken hoe we de huidige huisvesting van de politie kunnen transformeren en integreren in de huisvesting van de gemeente, zodat de dienstverlening op niveau kan blijven.	
<i>Toelichting: De dienstverlening van de Politie met name ten aanzien van de personele beschikbaarheid voor de inwoners van Pekela, is (permanent) onderwerp van gesprek. Gebleken is dat het bemensen van vaste spreekuren suboptimaal is voor burger en politie. In de plannen voor de nieuwe huisvesting wordt dan ook gezocht naar een vorm die voor de politieorganisatie alsook voor de inwoners, een beter optimum kan benaderen.</i>	
Uitbreiding toezicht.	
We breiden ons toezicht op straat uit door het aanstellen van een extra boa waarbij we onze poule van boa's ook trainen in het herkennen en/of opsporen van ondermijningsactiviteiten of fenomenen.	
<i>Toelichting: In 2025 is gestart met de werving en selectie van een derde boa. De oorspronkelijke 2 boa's zijn inmiddels getraind in de ondermijning en ook v.w.b. 1 boa toegevoegd aan het Regionaal Inerventieteam (RIT) die regionaal bestuurlijke controles uitvoert.</i>	
Integraal Veiligheidsbeleid.	
We informeren de raad actief op de voortgang in de uitvoering van de gekozen prioriteiten in de Integraal Veiligheidsbeleid.	
<i>Toelichting: Op de gekozen prioriteiten in ons Integraal veiligheidsbeleidsplan wordt zeker voortgang geboekt. Een stand van zaken hierop gaat periodiek worden verstrekt waarbij wordt aangesloten op de najaarsrapportage.</i>	

1.3 Financiële ontwikkelingen

Bij de financiële ontwikkelingen wordt conform de geldende financiële verordening alleen een toelichting gegeven bij wijzigingen van meer dan €50.000. Tenzij anders vermeld zijn bedragen in deze Kaderbrief opgenomen in hele euro's.

Taakveld	Primaire begroting 2025	Begroting ná wijzigingen 2025	Wijzigingen kaderbrief 2025	Begroting ná kaderbrief 2025
Baten				
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	944.305	944.305	-	944.305
1.2 Openbare orde en Veiligheid	9.335	9.335	48.260	57.595
2.1A Verkeer en Vervoer	6.590	6.590	-	6.590
2.3 Recreatieve Havens	540	540	-	540
2.4 Economische Havens en waterwegen	6.485	6.485	-	6.485
5.6 Media	403.532	403.532	-63.894	339.638
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	61.261	61.261	227.436	288.697
7.2 Riolering	1.252.052	1.252.052	-	1.252.052
7.3 Afval	2.002.316	2.002.316	19.200	2.021.516
7.4 Milieubeheer	380.836	380.836	3.857.700	4.238.536
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	64.789	64.789	-	64.789
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	731.115	731.115	42.562	773.677
8.3 Wonen en bouwen	160.700	160.700	371.901	532.601
Totale baten	6.023.856	6.023.856	4.503.165	10.527.021
Lasten				
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	956.754	956.754	-	956.754
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	815.823	815.823	3.901	819.724
1.2 Openbare orde en Veiligheid	689.659	689.659	4.751	694.410
2.1A Verkeer en Vervoer	1.556.437	1.538.674	-72.647	1.466.027
2.1B Verkeer en vervoer - bruggen	611.641	611.641	2.300	613.941
2.3 Recreatieve Havens	15.973	15.973	-	15.973
2.4 Economische Havens en waterwegen	152.136	148.553	-	148.553
2.5 Openbaar vervoer	61.000	61.000	-	61.000
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	110.350	110.350	-	110.350
5.4 Musea	26.716	26.716	763	27.479
5.5 Cultureel erfgoed	8.080	8.080	-	8.080
5.6 Media	577.071	577.071	-48.000	529.071
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.009.629	2.027.129	332.801	2.359.930
7.2 Riolering	999.981	999.981	7.554	1.007.535
7.3 Afval	1.457.846	1.457.846	10.500	1.468.346
7.4 Milieubeheer	1.241.797	1.241.797	3.863.200	5.104.997
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	115.877	115.877	256	116.133
8.1 Ruimte en leefomgeving	376.000	376.000	100.000	476.000
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	731.115	731.115	42.562	773.677
8.3 Wonen en bouwen	1.788.710	1.788.710	493.195	2.281.905
Totale lasten	14.302.595	14.298.749	4.741.136	19.039.885
Saldo programma 1	-8.278.739	-8.274.893	-237.971	-8.512.864

Toelichting per taakveld en wijziging

De wijzigingen groter dan €50.000 worden hieronder toegelicht.

2.1A Verkeer en Vervoer

De wijziging in de lasten van afgerond €73.000 (V) betreft met name de lagere energiekosten voor de openbare verlichting. Dit wordt veroorzaakt door dalende prijzen op de energiemarkt.

5.6 Media

De wijziging in de baten van afgerond €64.000 (N) betreft de Rijksbijdrage voor Onderwijs achterstanden beleid (OAB) die voor een deel onder dit taakveld werd verantwoord. Dit is een verschuiving, de OAB wordt nu in zijn geheel onder taakveld 4.3 in programma 3 Leren verantwoord.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

De wijziging in de baten van afgerond €227.000 (V) betreft voor €192.000 het restant van de bijdrage vanuit Regiodeal voor speel- en beweegplekken en de inrichting in de openbare ruimte. Omdat de lasten hiervoor ook zijn verhoogd heeft dit geen effect op het begrotingssaldo. Het restant van de wijziging in de baten betreft afgerond €20.000 huurinkomsten bij De Kiepe die nog niet waren geraamd en afgerond €15.000 aan verkoop van gereedschappen en oud materieel.

De wijziging in de lasten van afgerond €333.000 (N) betreft voor €192.000 de hierboven genoemde lasten die gedekt worden uit de bijdrage vanuit Regiodeal. Daarnaast is voor €110.000 extra budget geraamd voor ziektevervangings en €50.000 voor hogere lasten onderhoud openbaar groen. Het restant van €19.000 lagere lasten bestaat uit de aanpassing van diverse budgetten o.b.v. van de realisatie in 2024 en 2025.

7.4 Milieubeheer

De wijziging in de baten van afgerond €3.858.000 (V) betreft de Rijksbijdragen voor de klimaat en energietransitie. Dit zijn de Specifieke uitkeringen (SPUKs) voor het Nationaal isolatieprogramma (NIP), voor de aanpak van Energiarmoede en de Uitvoeringskosten Energietransitie (CDOKE) en de bijdrage vanuit Regiodeal voor de verduurzaming van de particuliere woningvoorraad. Dit gaat om het restant van 2024 dat wordt toegevoegd aan het budget in 2025. Omdat de lasten zijn gewijzigd met afgerond €3.863.000 (N) heeft dit geen effect op het begrotingssaldo.

8.1 Ruimte en leefomgeving

De wijziging in de lasten van €100.000 (N) betreft de verhoging voor de kosten van de stedenbouwkundige advisering met €50.000. Daarnaast is het incidentele budget van €50.000 voor het opstellen van de erfgoedvisie in 2025 opnieuw beschikbaar gesteld omdat uitvoering in 2024 niet heeft plaatsgevonden. Deze kosten worden conform raadsbesluit volledig gedekt middels een onttrekking aan de Algemene Reserve en hebben daarom geen effect op het begrotingssaldo.

8.3 Wonen en Bouwen

De wijziging in de baten van afgerond €372.000 (V) betreft de Rijksbijdrage Startbouwimpuls die in 2025 wordt geraamd bij zowel de baten als de lasten, waardoor dit geen effect heeft op het begrotingssaldo.

De wijziging in de lasten van afgerond €493.000 (N) betreft naast de hierboven beschreven bijdrage Startbouwimpuls de raming van €122.500 voor de subsidies die verstrekt worden vanuit het leefbaarheidsfonds. De subsidies zijn in 2024 aangevraagd, maar zijn in 2025 door de commissie goedgekeurd waardoor de lasten in 2025 worden verantwoord. Deze uitgave wordt volledig gedekt door de onttrekking aan de reserve Leefbaarheidsfonds die verantwoord wordt bij de mutatie reserves in het totaaloverzicht van de baten en lasten.

2.1 Kern

Pekelders geven hun eigen gezondheid gemiddeld een 7,1.² Dat is een ruime voldoende. Toch weten we dat de levensverwachting in Pekela aanzienlijk lager is dan gemiddeld in Nederland. Dit verdient onze onverdeelde aandacht. Ons uitgangspunt is daarom 'positieve gezondheid'. Dit betekent dat gezond zijn meer is dan 'niet ziek' zijn. Het gaat ook over kwaliteit van leven, het gevoel hebben dat je betekenis hebt en dat je zelf de regie hebt over je leven.

"We gaan voor meer gezonde jaren in Pekela."

Preventie

Voorkomen is beter dan genezen. Als het lukt om problemen te voorkomen, loopt het later niet uit de hand. Gezond eten, meer bewegen en buitenspelen, bewust omgaan met alcohol en roken, dat is wat we willen bevorderen. We gaan voor 'meer gezonde jaren in Pekela'.

Om dat te bereiken, zijn meer inspanningen nodig dan de wettelijke zorgplicht voor gezonde inwoners aan de gemeente voorschrijft. We blijven daarom capaciteit reserveren voor het maken en uitvoeren van gezondheidsbeleid.

2.2 Beleidsontwikkelingen

2.2.1 Positieve gezondheid

Beleids horizon 2026 'Inwoners van Pekela ervaren een betere 'positieve gezondheid' dan in 2022.'

Aanpak op hoofdlijnen

- We bevorderen de kennis en vaardigheden over positieve gezondheid bij alle inwoners.
- Uitvoering geven aan programma's met (keten)partners.
- We bevorderen een beweegvriendelijke leefomgeving.
- Gezondheid heeft een prominente rol in iedere beleidskeuze ("Health in All Policies").

² Bron: enquête toekomstvisie januari 2022.

We dragen bij aan de continuïteit van de huisartsenzorg in Pekela.

Als vervolg op het uitgevoerde onderzoek naar de continuïteit van de huisartsenzorg in Pekela denken we actief mee in het vraagstuk rondom passende en toekomstbestendige huisvesting van huisartsen in Pekela. We vervullen hierin waar nodig en mogelijk een aanjagende en faciliterende rol.

Toelichting: Wij denken actief mee met de huisartsenpraktijken over toekomstbestendige oplossingen, voor zover dit binnen onze invloedssfeer ligt. Hierbij gaat het met name over passende locaties. In Nieuwe Pekela faciliteren wij bij het zoeken naar een geschikte locatie voor een nieuw gezondheidscentrum, passend binnen de nieuwe gebiedsvisie voor Nieuwe Pekela. In Oude Pekela ondersteunen wij bij de zoektocht naar een nieuwe praktijklocatie ten behoeve van de opvolging van huisartsenpraktijk Feis per 1 september 2025.

De jongerenontmoetingsplek in De Kiepe biedt jongeren uit de hele gemeente Pekela een veilige en stimulerende plek om samen te komen, te leren en deel te nemen aan activiteiten.

In oktober 2024 is de jongerenontmoetingsplek in De Kiepe geopend als pilot voor een periode van 2 jaar. De Badde krijgt de opdracht om samen met jongeren diverse activiteiten te organiseren, die speciaal afgestemd zijn op de behoeften en interesses van de jongeren zelf. Van culturele workshops en weerbaarheidssessies tot educatieve programma's. Tegelijkertijd moet het ook gewoon een fijne en veilige plek zijn waar jongeren graag komen om bijvoorbeeld huiswerk te maken. In 2025 evalueren we hoe de jongerenontmoetingsplek functioneert en bekijken we of de activiteiten en faciliteiten aansluiten bij de behoeften van de jongeren.

Toelichting: De jongerenontmoetingsplek wordt goed gebruikt door een diverse groep jongeren. Onder begeleiding van De Badde zijn zij actief betrokken bij de organisatie van activiteiten en het beheer van de ruimte. In oktober 2025 bestaat de ontmoetingsplek één jaar en vindt er een tussentijdse evaluatie plaats.

Welzijn op Recept wordt ingezet in alle huisartsenpraktijken.

De ketenaanpak Welzijn op Recept is onderdeel van het Gezond en Actief Leven Akkoord. Welzijn op Recept is een bewezen interventie waarbij huisartsen patiënten met psychosociale (niet medische) klachten kunnen doorverwijzen naar de welzijnscoach. De welzijnscoach, in dienst van De Badde, gaat op basis van het spinnenweb Positieve Gezondheid in gesprek om mogelijk onderliggende, niet medische, problemen te bespreken. De welzijnscoach kijkt vanuit een breed perspectief mee met de inwoner met als doel om het algehele welzijn van de inwoner te verbeteren. Welzijn op Recept versterkt de samenwerking tussen medisch en sociaal domein. Door de inzet van Welzijn op Recept vindt er een verschuiving van het medisch naar het sociaal domein plaats. Deze verschuiving betekent ook instroom van (nieuwe) meer cliënten in het maatschappelijk werk. Naar verwachting is meer inzet (budget voor) maatschappelijk werk nodig.

Toelichting: De ketenaanpak Welzijn op Recept is inmiddels geïmplementeerd in alle huisartsenpraktijken binnen onze gemeente. Mede dankzij de toenemende vraag en de beschikbaarheid van aanvullende (externe) middelen uit het Integraal Zorgakkoord (IZA) is dit jaar de formatie van welzijnscoaches uitgebreid. Door de inzet van Welzijn op Recept ontstaat er een nieuwe instroom van cliënten in het maatschappelijk werk, hierdoor kan de druk op maatschappelijk werk toenemen.

In 2025 wordt uitvoering gegeven aan het plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

In 2025 zijn alle ketenaanpakken (1. kansrijke start; 2. kinderen met overgewicht; 3.) valpreventie; 4. volwassenen met overgewicht; 5. welzijn op recept) ingevuld en opgestart. Daarnaast is het Vrijwilligersinformatiepunt Pekela (VIP!) beschikbaar. Op het VIP! Pekela komt vraag en aanbod van vrijwilligerswerk samen en is alle relevante informatie te vinden over vrijwilligerswerk. Ook wordt de mantelzorgtest voor Pekela geïmplementeerd om (jonge) mantelzorgers beter te ondersteunen.

Toelichting: De verschillende ketenaanpakken zijn opgestart. In de ketenaanpak kinderen met overgewicht was de rol van de centrale zorgverlener provinciaal nog niet ingevuld, maar inmiddels is deze opdracht voor de hele provincie belegd bij de GGD Groningen. Het digitale Vrijwilligersinformatiepunt Pekela en de Mantelzorgtest Pekela worden voor de zomer gelanceerd.

Er wordt uitvoering gegeven aan het activiteitenplan van De Badde, om de gezonde leefstijl van inwoners te stimuleren en te bevorderen.

De buurtsportcoaches en JOGG (Jongeren op Gezond Gewicht) regisseur vervullen hierin een cruciale rol. Voorbeelden van activiteiten zijn kookworkshops in het kader van 'Samen Koken in Pekela', valpreventieve beweegactiviteiten voor senioren, fittesten, weerbaarheidstrainingen (individueel en in groepsverband), laagdrempelige beweegactiviteiten voor inwoners met overgewicht, naschools beweegaanbod en schoolsportactiviteiten. In 2025 gaan we deze activiteiten beter monitoren om meer zicht te krijgen op de deelname en impact.

Toelichting: De Badde geeft uitvoering aan het activiteitenplan in 2025 waarin nadrukkelijk aandacht wordt besteed aan de gezonde leefstijl van verschillende doelgroepen. Er worden tijdens de schoolvakanties activiteitenprogramma's aangeboden, schoolsporttoernooien georganiseerd, klassikale weerbaarheidstrainingen en individuele weerbaarheidstrainingen. Om inwoners laagdrempelig kennis te laten maken met de sportverenigingen in Pekela wordt tijdens de Open Dag op 5 juli een sportmarkt georganiseerd.

Het ontwikkelen van BOSS-beleid (Bewegen, Ontmoeten, Spelen, Sporten in de openbare ruimte.

U heeft als raad krediet vrijgegeven om BOSS-beleid op te stellen. Het beleidsplan brengt de huidige speel- en ontmoetingsplekken in kaart en stelt richtlijnen op voor de kwaliteit en inrichting van deze en nieuwe locaties. Na vaststelling van het BOSS-beleid in 2025, kunnen we starten met de uitvoering.

Toelichting: In januari en februari hebben inwoners van alle leeftijden (met name kinderen, jongeren en ouderen) op verschillende momenten meegedacht over buiten bewegen, ontmoeten, spelen en sporten. De input uit deze participatie, gecombineerd met een technische analyse van de staat van de speeltoestellen, vormt de basis voor het BOSS-beleidsplan dat we in het najaar van 2025 aan uw raad zullen presenteren.

We onderzoeken op welke manier we de gezondheid van inwoners kunnen beschermen en bevorderen door gezondheid onderdeel te laten zijn van een afwegingskader.

We denken daarbij aan subsidie- en vergunningenbeleid. En ten aanzien van ontwikkelingen in de openbare ruimte wordt de GGD Groningen (kennis en advies) bijvoorbeeld betrokken bij de Gebiedsgerichte Aanpak in Nieuwe Pekela.

Toelichting: In 2025 hanteren wij nog geen harde subsidievoorwaarden op het gebied van gezondheid. Wel maken wij via de subsidiebeschikkingen (sport)organisaties bewust van het belang van een gezond voedselaanbod, een rookvrije omgeving en een verantwoord alcoholbeleid. Daarnaast verkennen wij momenteel de mogelijkheden om gezondheidsbevordering structureel te integreren in het afwegingskader voor zowel gemeentelijke subsidies als evenementenvergunningen.

2.2.2 De gezonde basis

Beleidshorizon 2026 'Alle kinderen hebben gelijke kansen en een goede gezonde start. Hulp en ondersteuning is voor iedereen beschikbaar en bereikbaar.'

Aanpak op hoofdlijnen

- We zetten in op alle kinderen de eerste 1.000 dagen (vanaf de geboorte) een goede start.
- We nemen deel aan het landelijke programma 'De goede start' (vanaf kinderwens).
- We nemen deel aan het landelijke programma 'Gezonde jeugd, gezonde toekomst' (JOGG).
- Vitale sportverenigingen hebben een belangrijke rol in de toegankelijkheid van bewegen.
- Praktische gezinsondersteuning krijgt een prominentere rol door deel te nemen aan het provinciaal programma 'Kansen voor kinderen'.

We blijven deelnemen aan de lokale coalitie Kansrijke Start en het Multidisciplinair Overleg Kansrijke start.

Met onze partners in de lokale coalitie Kansrijke Start werken we aan een ketenaanpak Kansrijke Start. In het Multidisciplinair Overleg Kansrijke Start bespreken we met onze partners casuïstiek. Hiermee willen we onze inwoners vroegtijdig ondersteunen op bijvoorbeeld opvoedvaardigheden, ouderschap, Positieve Gezondheid, gezonde keuzes en taalvaardigheden. Ook komen gezinnen in een kwetsbare situatie hierdoor vroegtijdig in beeld en krijgen zij de zorg en ondersteuning die ze nodig hebben rondom de eerste duizend dagen van hun kinderen en daarna.

Toelichting: In de lokale coalitie Kansrijke Start bespreken de partners (verloskundigen, kraamzorg, GGD, kinderopvang, welzijnsorganisatie en de gemeente) elk kwartaal de ontwikkelingen in de lokale situatie en de opgaven om achterstand en kwetsbare situaties aan te pakken.

Van de ongeveer 150 kinderen die jaarlijks in Pekela worden geboren, worden er zo'n 30 in een kwetsbare situatie geboren. Een kwetsbare situatie kan ontstaan als ouders problemen ervaren op psychisch, financieel of sociaal gebied of bijvoorbeeld kampen met hun lichamelijke gezondheid of lichamelijke/visuele beperkingen. Door met partners uit zowel het medisch- als het sociaal domein samen te werken ontstaan er korte lijnen, weten we elkaar beter te vinden waar dat nodig is en bereiken we meer.

De afgelopen jaren is de lokale coalitie van Pekela (en Veendam) begeleid door Impology; Impology is echter in januari 2025 gestopt met haar activiteiten voor Kansrijke Start.

Vanaf januari 2025 begeleidt Zorgadvies Groningen onze lokale coalitie Kansrijke Start evenals Zorgadvies dat doet in het merendeel van de Oost-Groninger gemeenten en Midden-Groningen.

Project Kansrijke Start (Regiodeal) uitvoeren.

We hebben geconstateerd dat de vraag van onze inwoners ons nog niet altijd vroegtijdig bereikt. Om inzicht te verkrijgen in wat nodig is om dit bereik te vergroten, voeren we in de periode van september 2024 tot en met maart 2025 een project uit. Dit project Kansrijke Start, waarvoor wij middelen hebben aangevraagd en gekregen van de Regiodeal Oost-Groningen, zal worden uitgevoerd door Impology in samenwerking met Bureau & Doen. Binnen dit project zullen inwoners en professionals in de gelegenheid worden gesteld om input te geven op de vraag hoe we deze vroegsignalering kunnen verbeteren.

Daarnaast zullen we binnen het project een idee doorontwikkelen waarbij we aan ouders van een pasgeboren kindje in Pekela informatie aanbieden. Ook hiermee willen we het bereik van ouders (in een kwetsbare situatie) vergroten.

Het project wordt afgerond met een verslag van de projectperiode en met aanbevelingen voor concrete acties als een vervolg op het project. Hiermee willen we daadwerkelijk meer gezinnen bereiken en ook de vroegsignalering gaan verbeteren.

Toelichting: Het project Kansrijke Start is niet afgerond in maart 2025, maar heeft een looptijd tot juli 2025. In 2024 is door Impology gestart met de uitvoering van het project; Impology is echter in januari 2025 gestopt met haar activiteiten voor Kansrijke Start.

Zorgadvies Groningen zal het project verder uitvoeren en afronden.

We gaan aan de slag met de aanbevelingen uit het onderzoek uitgaven jeugdhulp.

Het onderzoek naar de uitgaven jeugdhulp dat afgerond is in 2024, heeft geleid tot een rapportage met de verschillende oplossingsrichtingen en interventies en de kansrijkheid ervan. Op basis van de rapportage zullen we uitkomsten implementeren. Hiermee willen we de jeugdzorg in Pekela financieel beheersbaar maken en zullen we de gezinnen/kinderen kunnen blijven ondersteunen waar dat nodig is.

Toelichting: De eerste fase van het onderzoek naar de uitgaven jeugdhulp in Pekela is in 2024 afgerond en gaf aanleiding tot het doen van nader onderzoek naar de gegeven oplossingsrichtingen/aanbevelingen. Met dit nader onderzoek (dat inmiddels is gestart) verwachten wij passende scenario's bij de hiervoor bedoelde oplossingsrichtingen/aanbevelingen. Hierbij wordt rekening gehouden met regionale ontwikkelingen.

In september 2025 verwachten wij uitkomsten van het nader onderzoek waarna we uw gemeenteraad zorgvuldig zullen informeren over zowel het uitgevoerde onderzoek in 2024 als over het inmiddels gestarte vervolg hierop.

Lokale inkoop jeugdhulp.

Sinds 2022 werken alle Groninger gemeenten met het hybride inkoopmodel jeugdhulp. Dit model houdt in dat de gemeenten zowel lokaal als via de RIGG delen van de jeugdhulp kunnen inkopen.

Mede op basis van de uitkomsten van het onderzoek naar de uitgaven jeugdhulp, zullen we ons voor Pekela beraden op welke hulp en ondersteuning we lokaal willen inkopen voor onze inwoners. Voor 2025 zullen de Praktische Gezinsondersteuning en Buurtgezinnen hierbij worden betrokken.

Toelichting: De eerste fase van het onderzoek naar de uitgaven jeugdhulp in Pekela is in 2024 afgerond en gaf aanleiding tot het doen van nader onderzoek naar de gegeven oplossingsrichtingen/aanbevelingen.

Uit dit nader onderzoek (dat inmiddels is gestart) verwachten wij passende scenario's bij de hiervoor bedoelde oplossingsrichtingen/aanbevelingen. Hierbij wordt rekening gehouden met regionale ontwikkelingen.

In september 2025 verwachten wij uitkomsten van het nader onderzoek waarna we uw gemeenteraad zorgvuldig zullen informeren over zowel het uitgevoerde onderzoek in 2024 als over het inmiddels gestarte vervolg hierop.

Wij verwachten dat een deel van de uitkomsten van het nader onderzoek betrekking zullen hebben op de lokale inkoop van jeugdhulp voor Pekela.

Mede op basis van de uitkomsten van het in 2024 gedane onderzoek verwachten we bovendien dat continuïteit nodig zal zijn van de inzet die Pekela al jaren doet in de beschikbaarheid van lokale jeugdhulp:

- Zo hebben wij al jaren de beschikking over "invliegers" van twee jeugdhulpaanbieders; hiermee kunnen we licht specialistische jeugdhulp bieden in Pekela met vaste partners.
- Ook koopt Pekela al jaren gedragswetenschap in bij Molendrift als externe organisatie; gedragswetenschap is nodig om bepaalde kernbesluiten jeugdhulp te kunnen nemen.
- Verder investeert Pekela sinds 2021 in Praktische Gezinsondersteuning dat uitgevoerd wordt door de welzijnsorganisatie in Pekela en een jeugdhulpaanbieder.

We willen de uitgaven die voor bovenstaande, al beschikbare jeugdhulp in Pekela nodig zijn in ieder geval structureel blijven opnemen in de gemeentelijke begroting vanaf 2026.

Over mogelijke aanpassingen/aanvullingen hierop zullen wij uw gemeenteraad na afronding van het gestarte nader onderzoek informeren.

We continueren de inzet van de JOGG regisseur om uitvoering te geven aan de JOGG-aanpak 'Gezonde jeugd, gezonde toekomst'.

Sinds 2022 is Pekela JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) gemeente. We zetten met deze landelijke JOGG-aanpak in op een gezonde jeugd en een gezonde toekomst door de leefomgeving van kinderen gezonder te maken. Ondanks dat het lokale werknnet (o.a. scholen, sportverenigingen, buurthuizen, kinderopvang, enz.) bijdraagt aan de gezonde leefomgeving van kinderen, is de aanjagende en faciliterende rol van de JOGG regisseur essentieel. We hebben al mooie stappen gezet op het gebied van bijvoorbeeld de rookvrije omgeving, meer bewegen en water drinken, maar de inzet van de JOGG regisseur blijft nodig. We willen de ingezette veranderingen behouden, niet vervallen in oude gewoontes en (nieuwe) interventies inzetten. Om de inzet van de JOGG regisseur in 2025 te continueren is budget nodig.

Toelichting: De inzet van de JOGG-regisseur is voor 2025 geborgd. De bekostiging hiervan loopt volledig via de Regio Deal Oost-Groningen. Hierdoor kunnen we de ingezette koers om de leefomgeving van kinderen in Pekela gezonder te maken voortzetten. Ook coördineert de JOGG-regisseur de ketenaanpak Kind naar Gezond Gewicht.

We hebben een lokale ketenaanpak voor kinderen met overgewicht en obesitas.

Het liefst voorkomen we dat kinderen te maken krijgen met overgewicht. In Pekela heeft echter een hoog percentage kinderen overgewicht. Deze kinderen/gezinnen hebben ondersteuning nodig. Voor een duurzame verandering is meer nodig dan alleen ondersteuning gericht op voeding, beweging en slaap. Vaak staan onderliggende problemen een gezonde leefstijl in de weg. Onze JOGG regisseur is lokale trekker van de netwerkaanpak 'Kind naar Gezond Gewicht'. In het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) wordt van iedere gemeente verwacht dat zij deze ketenaanpak hebben ingericht en opgestart in 2025.

Toelichting: De invulling van de rol van centrale zorgverlener ligt momenteel op provinciaal niveau bij de GGD. Deze rol is een randvoorwaarde om de volledige ketenaanpak Kind naar Gezond Gewicht te kunnen starten. Naar verwachting wordt deze nog in 2025 formeel ingevuld. In afwachting daarvan wordt in Pekela een alternatief programma aangeboden ter ondersteuning van kinderen met overgewicht.

Vanaf 2025 geven we uitvoering aan de sportnota.

Eind 2024 wordt de nieuwe sportnota voorgelegd aan de raad. De sportnota sluit aan bij landelijke en lokale ontwikkelingen. In de Sportnota is onder andere aandacht voor vitale sportaanbieders en toegankelijk sport- en beweegaanbod voor inwoners.

Toelichting: De sport- en beweegnota 'Pekela beweegt mee!' is op 8 april 2025 vastgesteld voor de periode 2025-2032. We geven inmiddels uitvoering aan verschillende acties opgenomen in de sport- en beweegnota. Tijdens de Open Dag op 5 juli organiseren we een sportmarkt waar sportverenigingen zichzelf kunnen promoten. Achter de schermen wordt gewerkt aan een sport passe-partout en in juni organiseren we samen met NOC*NSF in Pekela een opleiding voor nieuwe Vertrouwenscontactpersonen om een sociaal veilige sport te stimuleren.

De afspraken omtrent het beheer en onderhoud van de gemeentelijke buitensportaccommodaties zijn geharmoniseerd.

In 2025 wordt het harmonisatietraject rondom beheer- en onderhoudsafspraken van de gemeentelijke buitensportaccommodaties afgerond. Hiermee worden onderlinge afspraken tussen sportverenigingen en de gemeente verduidelijkt en vastgelegd. En wordt een meerjaren onderhouds- en investeringsplan voor buitensportaccommodaties opgesteld. Hiermee voorkomen we 'verrassingen' in de toekomst en borgen we de kwaliteit van de buitensportaccommodaties.

Toelichting: Op 16 september komt dit in de gemeenteraad en wordt naar verwachting het meerjaren onderhouds- en investeringsplan vastgesteld.

Sportverenigingen worden (vraaggericht) ondersteund.

In het kader van het thema 'vitale sportaanbieders' bieden we vraaggerichte en praktische verenigingsondersteuning. Vanuit het Sportakkoord II (landelijk) is deze ondersteuning kosteloos beschikbaar voor sportverenigingen. Sportverenigingen kunnen passende (proces)begeleiding krijgen bij vragen en uitdagingen op het gebied van duurzaamheid van sportaccommodaties, ledenbinding, vrijwilligersbeleid, sponsorwerving, sociaal veilige sport, enz. Daarnaast zijn diverse trainingen voor bestuurders en trainers/coaches beschikbaar. Ondersteuning bij het opzetten van nieuw beweegaanbod of het bereiken van nieuwe doelgroepen kan geboden worden door de buurtsportcoaches.

Toelichting: Sportverenigingen worden vraaggericht ondersteund en we denken actief met verenigingen mee over diverse vraagstukken. Op verzoek van twee sportverenigingen bieden we in Pekela in juni 2025 een opleiding (vanuit NOC*NSF) voor nieuwe Vertrouwenscontactpersonen aan. We hebben proactief een uitvraag gedaan bij sportverenigingen of er behoefte is aan collectieve reanimatietrainingen voor vrijwilligers en trainers. We faciliteren het fusietraject van de voetbalverenigingen in Nieuwe Pekela actief door de inzet van een onafhankelijk procesbegeleider.

Er zijn geen financiële drempels om deel te kunnen nemen aan sport- en cultuuractiviteiten.

Inwoners in Pekela kunnen gebruik maken van het Jeugdfonds en Volwassenenfonds Sport & Cultuur. In 2025 organiseren we extra campagnes om beide fondsen te promoten onder inwoners en ketenpartners (zoals scholen en sportverenigingen). Door de inzet van deze fondsen worden financiële drempels weggenomen en kunnen inwoners van jong tot oud(er) deelnemen aan sport- en culturele activiteiten.

Toelichting: Wij brengen het Jeugdfonds Sport & Cultuur en het Volwassenenfonds Sport & Cultuur zo goed mogelijk onder de aandacht bij zowel inwoners als aanbieders van sport- en cultuuractiviteiten. Dit doen we door middel van het verstrekken van duidelijke en toegankelijke informatie via onze gemeentelijke kanalen. Daarnaast evalueren wij regelmatig hoe beide fondsen worden ingezet en waar we mogelijk verbeteringen kunnen doorvoeren, om te zorgen dat inwoners in Pekela geen financiële drempels ervaren.

2.3 Financiële ontwikkelingen

Bij de financiële ontwikkelingen wordt conform de geldende financiële verordening alleen een toelichting gegeven bij wijzigingen van meer dan €50.000. Tenzij anders vermeld zijn bedragen in deze Kaderbrief opgenomen in hele euro's.

Taakveld	Primaire begroting 2025	Begroting ná wijziging 2025	Wijzigingen kaderbrief 2025	Begroting ná kaderbrief 2025
Baten				
5.1 Sportbeleid en activering	99.064	99.064	-	99.064
5.2 Sportaccommodaties	83.499	83.499	-11.746	71.753
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	154.014	154.014	6.714.999	6.869.013
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	25.000	25.000	-	25.000
6.811 Beschermd wonen (WMO)	290.300	290.300	308.166	598.466
6.91 Coördinatie en beleid WMO	50.000	50.000	-	50.000
7.1 Volksgezondheid	309.879	309.879	268.064	577.943
Totale baten	1.011.756	1.011.756	7.279.483	8.291.239
Lasten				
5.1 Sportbeleid en activering	184.564	184.564	10.000	194.564
5.2 Sportaccommodaties	436.849	436.849	62.397	499.246
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.345.006	1.345.006	6.743.058	8.088.064
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	819.008	819.008	-	819.008
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	1.039.984	1.039.984	-	1.039.984
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	635.564	635.564	-	635.564
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	726.803	726.803	-	726.803
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	2.324.234	2.324.234	45.000	2.369.234
6.712 Begeleiding (WMO)	791.670	791.670	35.000	826.670
6.713 Dagbesteding (WMO)	107.000	107.000	-	107.000
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	69.548	69.548	47.452	117.000
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	4.776.014	4.776.014	-801.014	3.975.000
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	3.630	3.630	79.370	83.000
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	39.267	39.267	209.733	249.000
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	2.541.184	2.541.184	344.816	2.886.000
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	55.605	55.605	280.395	336.000
6.791 PGB WMO	100.000	100.000	-	100.000
6.792 PGB Jeugd	200.000	200.000	-38.000	162.000
6.811 Beschermd wonen (WMO)	318.542	318.542	287.488	606.030
6.821 Jeugdbescherming	566.719	566.719	148.281	715.000
6.822 Jeugdreclassering	20.202	20.202	27.798	48.000
6.91 Coördinatie en beleid WMO	176.200	176.200	-	176.200
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	92.354	92.354	9.798	102.152
7.1 Volksgezondheid	887.821	887.821	322.335	1.210.156
Totale lasten	18.257.768	18.257.768	7.813.907	26.071.675
Saldo programma 2	-17.246.012	-17.246.012	-534.424	-17.780.436

Toelichting per taakveld en wijziging

De wijzigingen groter dan €50.000 worden hieronder toegelicht.

5.2 Sportaccommodaties

De wijziging in de lasten van afgerond €62.000 (N) betreft voor €38.000 het incidentele budget voor onderzoek naar Harmonisering van de sportlocaties dat in 2025 opnieuw beschikbaar is gesteld omdat uitvoering in 2024 niet volledig heeft plaatsgevonden. Deze kosten worden conform raadsbesluit volledig gedekt middels een onttrekking aan de Algemene Reserve en hebben daarom geen effect op het begrotingssaldo.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

De wijziging in de baten van afgerond €6.715.000 (V) betreft voor €6.145.000 de Rijksbijdrage voor de opvang van Oekraïeners en voor €563.000 de Rijksbijdrage voor de uitvoering van de wet Inburgering. Dit bedrag is ook bij de lasten geraamd waardoor dit geen effect heeft op het begrotingssaldo.

De wijziging in de lasten van afgerond €6.743.000 (N) betreft naast 'het bovenstaande' €7.250 voor de subsidie voor stichting Dorpsbelangen Pekela en €19.000 incidentele subsidie voor het bieden van ondersteuning aangaande gezinshereniging en het aanbieden van collectieve activiteiten die De Badde in 2025 ontvangt.

6.751 t/m 6.763, 6.792, 6.821, 6.822 en 6.92 betreffende Jeugdzorg

De wijziging in de lasten van afgerond €308.000 (N) betreft de bijstelling op basis van de actuele prognose.

6.811 Beschermd wonen (WMO)

De wijziging in de baten van afgerond €308.000 (V) betreft voor €84.000 de bijstelling van de vergoeding die ontvangen wordt van de centrumgemeente voor beschermd wonen. Daarnaast ontvangt de gemeente in 2025 subsidies van €45.000 voor een Wijk-GGZ'er, €63.000 preventieve regiomiddelen OGGZ en €110.000 voor lokale investeringen in preventieve maatregelen.

De wijziging in de lasten van afgerond €288.000 (N) betreft de hierboven genoemde subsidies en enkele kleinere aanpassingen van in totaal €20.000 lagere budgetten op basis van de realisatie in voorgaande jaren.

7.1 Volksgezondheid

De wijziging in de baten met afgerond €268.000 (V) betreft voor € 119.000 de vergoeding voor de welzijnscoach, €62.500 de vergoeding voor het programma Gezond en Gelukkig leven vanuit de Regiodeal, €37.000 de vergoeding voor Vitalisering van ouderen vanuit de Regiodeal en voor €60.000 de vergoeding voor de Ondersteuner sociaal domein.

De wijziging in de lasten met afgerond €322.000 (N) betreft in hoofdzaak de budgetten die horen bij de hierboven genoemde vergoedingen. Daarnaast is het restant budget van €42.000 voor het vervolg van het onderzoek Jeugdzorg in 2025 opnieuw beschikbaar gesteld omdat uitvoering in 2024 niet volledig heeft plaatsgevonden. Deze kosten worden conform raadsbesluit volledig gedekt middels een onttrekking aan de Algemene Reserve en hebben daarom geen effect op het begrotingssaldo.

PROGRAMMA 3 – LEREN

3.1 Kern

De Pekelder is van nature bescheiden. Gewoon is goed genoeg. Hierdoor benut niet iedereen zijn/haar talenten optimaal. We gunnen de kinderen uit Pekela minstens zulke kansen als kinderen uit een rijke buurt in de stad. Het vergroten van kansengelijkheid. Mede doordat Pekelders zo honkvast zijn, gehecht aan hun dorp, wordt de toekomst van de eigen kinderen gezien in het verlengde van de eigen loopbaan. Pekela nodigt inwoners uit zich een leven lang te blijven ontwikkelen. Om mee te kunnen in de snel veranderende wereld is het voor iedereen zinvol om te blijven leren, een leven lang te ontwikkelen. Om je talent te benutten, is het soms nodig om uit je veilige wereld te komen en je vleugels uit te slaan. Dat wil de gemeente stimuleren.

"Succes op school is afhankelijk van veel factoren."

De meeste Pekelders (80%)³ zijn van mening dat zij voldoende mogelijkheden hebben om zichzelf te ontplooiën. Dat doen ze door zelf bij te blijven, bijvoorbeeld veel te lezen, en door opleidingen te volgen via hun werkgever. Het begint met een uitdagende schoolomgeving waar alle kinderen en jongeren zich optimaal, dat wil zeggen passend bij hun mogelijkheden, kunnen ontwikkelen. Dit werkt het beste als hun (groot)ouders betrokken zijn.

3.2 Beleidsontwikkelingen

3.2.1 Een leven lang leren

Beleidshorizon 2026 'Iedereen doet mee en daarom stimuleren we een klimaat waarbij een leven lang ontwikkelen normaal is in een snel veranderende tijd. Leren is de schakel tussen werk, inkomen en gezondheid.'

Aanpak op hoofdlijnen

- Inzetten op basisvaardigheden (gezondheid, digitaal, lezen, rekenen en schrijven).
- We zetten ons in om er voor te zorgen dat iedere schoolverlater een startkwalificatie heeft.
- We verstevigen onze regierol bij het bevorderen van inburgering.

³ Bron: enquête toekomstvisie januari 2022.

Acties in 2025

Kaderbrief

We geven in 2025 uitvoering aan het beleid dat we over basisvaardigheden in 2024 hebben vastgesteld.

Dit staat voor het 4e kwartaal van 2024 op de planning.

Toelichting: Als gemeente willen we dat iedereen meedoet. Om dit te kunnen bereiken, vraagt dat om bewustwording in de organisatie. Want de gemeente moet ook meedoen.

Gemeenten communiceren op B2-niveau en dat is voor 20% van onze inwoners (laaggeletterd) te ingewikkeld om een brief, mail of website goed te kunnen begrijpen. Intern zijn verschillende collega's geïnterviewd over de vorm waarop zij communiceren en of ze rekening houden met laaggeletterdheid.

Nav deze interviews is een beleidslijn Laaggeletterdheid opgesteld. De beleidslijn is geschreven voor alle medewerkers van de gemeente Pekela, college van Burgemeester & Wethouders en de gemeenteraad.

We zetten gericht activiteiten in om de geletterdheid van NT1'ers te vergroten.

In Pekela heeft 1 op de 5 inwoners moeite met lezen, schrijven en/of rekenen. Dit heeft grote invloed op hun dagelijks leven. Daarnaast zien we dat veel mensen ook moeite hebben met digitale vaardigheden. Vooral mensen met Nederlands als eerste taal (NT1) durven vaak geen hulp te zoeken uit schaamte. Bij het verbeteren van de basisvaardigheden is het Taalhuis de spil. Maar we weten dat de stap naar het Taalhuis voor veel mensen groot is. Daarom willen we daarnaast inzetten op laagdrempelige cursussen zoals een computercursus of kookworkshop waarbij mensen ongemerkt werken aan hun basisvaardigheden. Dit kan een opstapje zijn naar het Taalhuis. Ook merken we dat de stap voor hulp bij digitale vaardigheden minder groot is dan bij leren lezen. Daarom willen we vaker de term "Digi"Taalhuis gebruiken in onze uitingen.

Toelichting: Binnenkort gaat het project "Koken binnen je budget" van start in samenwerking met het Taalhuis en Biblionet. Dit is een project die gericht is op het laagdrempelig bereiken van NT1'ers door het aanbieden van kooklessen en heeft speciale aandacht voor het verbeteren van de basisvaardigheden.

Voor de inzet van dit project hebben we gebruik gemaakt van een subsidie van de Provincie Groningen om laaggeletterdheid terug te dringen.

In het najaar van 2025 worden deze projecten geëvalueerd.

We versterken de functie van het Taalhuis door uren van de Taalhuiscoördinator te verhogen met 4 uur.

Om deze spilfunctie binnen Pekela goed te kunnen uitvoeren en meer in te kunnen zetten op het bereiken van NT1 inwoners is het nodig het aantal uren te verhogen. De inzet van de Taalhuiscoördinator in Pekela is op dit moment 8 uur. Dit bekostigen we volledig met subsidie vanuit de WEB (Wet Educatie en Beroepsonderwijs)middelen. Veel gemeenten kiezen er voor om vanuit eigen middelen meer uren in te zetten. In Pekela doen we dat op dit moment niet. De inzet van extra 4 uur zal afgaande op de tarieven van Biblionet in 2025 neerkomen op 15.810 euro.

Toelichting: We hebben de uren van de Taalhuiscoördinator dit jaar aangepast naar 12 uur. Deze uren hebben we uiteindelijk ook kunnen bekostigen met de subsidie vanuit de WEB dus inzet van eigen middelen is niet nodig gebleken.

We blijven in contact met jongeren die (dreigen) uit (te) vallen in het onderwijs.

Jongeren zijn zelf verantwoordelijk om naar school te gaan. Een Startkwalificatie/Diploma zorgt ervoor dat jongeren een goed start kunnen maken op de arbeidsmarkt.

In de gemeente Pekela hebben we te maken met relatief veel schoolverlaters (top 5 van VSV'ers in Nederland) en daardoor is het noodzakelijk om blijvend aandacht te houden. Naast financiële problemen en zorgvraagstukken komt uitval deels door Groen Pluk, waarbij bedrijven jongeren zonder een diploma een baan aanbieden.

Jongeren tussen de 18 en 23 worden door het Regionaal Doorstroompunt (voorheen RMC) gevolgd en zo nodig weer op het pad gezet om een opleiding te gaan volgen.

We zetten in op het in contact komen met elke jongere die (dreigt) uit te vallen. Als het contact lukt (het is niet verplicht) wordt een passende opleiding gezocht. Indien nodig, faciliteren we in bijvoorbeeld schoolmiddelen, een laptop, een fiets of een tijdelijke bus/treinkaart. Als zorg een belemmering is om naar school te gaan, wordt naar de zorgvraag gekeken. Daarnaast gaan we met bedrijven in gesprek over het behalen van certificaten voor jongeren die aan het werk zijn gegaan zonder een Startkwalificatie.

Toelichting: Met het wetsvoorstel 'Van school naar duurzaam werk' krijgen scholen, Doorstroompunten (voorheen: Regionaal Meld- en Coördinatiepunten) en gemeenten (verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet) meer mogelijkheden om jongeren tot 27 jaar te ondersteunen bij de overgang van school naar werk en het behoud van werk. Daarom is per 1 januari 2025 het aantal uren voor de Doorstroomcoaches uitgebreid van 16 naar 44 uur per week. Daarnaast is de samenwerking van de Doorstroomcoaches en de leerplichtambtenaar geïntensiveerd, waarbij jongeren tussen de 15 en 19 jaar gezamenlijk worden opgepakt.

We verbeteren het duale traject van de taal leren en participeren tijdens de inburgering.

We zien dat het inburgeringstraject waarin participeren en de taal leren hand in hand gaan in de praktijk nog vaak een uitdaging is. Het nog niet voldoende beheersen van de taal is een struikelblok. We willen dit traject verbeteren zodat mensen sneller (vrijwilligers)werk vinden. Het sneller meedoen in de samenleving maakt het leren van de taal voor inburgeraars gemakkelijker. We werken hierin samen met lokale partners zoals Afeer en de Badde.

Toelichting: Het participeren en de taal leren hand in hand laten gaan blijft een uitdaging. Juist omdat het soms echt om maatwerk gaat en er niet een pasklare oplossing is zijn we bijvoorbeeld begonnen met een maandelijks casusoverleg tussen de regievoerder van de gemeente en de werkcoaches van Afeer. Hierdoor lukt het vaker om duaal te starten. Ook zetten we bij Afeer het onwikkelpad in waarin vaktaal en gesprekken op de werkvloer een hoofdrol hebben. We zetten in 2025 verder in op de samenwerking met de Badde en het vrijwilligerspunt. Inburgeraars mogen hun uren vrijwilligerswerk tevens inzetten als participatieuren in de z-route. De inzet van het Taalcafé draagt bij aan het oefenen met de Nederlandse taal.

Voor inburgeraars zetten we in samenwerking met Biblionet het Taalcafé in.

Het Taalcafé van Biblionet is een gezellige plek waar mensen elkaar helpen met de Nederlandse taal. Het gaat vooral om het spreken van de taal. Dit gebeurt laagdrempelig door het oefenen van gesprekken, taalspellen en het lezen van lokaal nieuws. Het Taalcafé is een goede aanvulling op het Taalhuis. Waar het Taalhuis zich richt op de aanpak van laaggeletterdheid is het Taalcafé een ondersteuning voor mensen die de Nederlandse taal aan het leren zijn. Dat kan bijvoorbeeld zijn als extra ondersteuning tijdens het inburgeren maar ook voor mensen die verblijven in de Oekraïne opvang. Of inwoners die al ingeburgerd zijn maar door isolement te weinig Nederlands spreken in het dagelijks leven. Deze groep klopt momenteel met deze vraag bij het Taalhuis aan maar is daar niet de doelgroep. De locatie van het Taalcafé is net zoals het Taalhuis in de bibliotheek in de Binding.

Toelichting: Ieder jaar maken we met Biblionet afspraken over welke producten we in het daaropvolgende jaar gaan afnemen, hier baseren wij de beschikking op. In deze afspraken is het opzetten van het Taalcafé meegenomen in 2025. Biblionet is bezig met het uitrollen van het Taalcafé met extra aandacht voor statushouders. Belangrijk aandachtspunt is dat het Taalcafé geen onderdeel is van het Taalhuis.

3.2.2 De leeromgeving in Pekela

Beleids horizon 2026 'We faciliteren een veilige en uitdagende leeromgeving waarbij kwalitatief goed onderwijs voor iedereen beschikbaar is.'

Aanpak op hoofdlijnen

- Ieder kind krijgt dezelfde kansen en mogelijkheden om onderwijs te volgen.
- Samenwerking met ketenpartners om een doorlopende leerlijn te ontwikkelen dan wel verstevigen.
- Inzetten op bereikbaarheid van leren en ontwikkelen van 0 tot 12 jaar in de kernen.
- De aansluiting tussen educatie en werk bevorderen.

Acties in 2025

Kaderbrief

Met het onderwijs werken we aan de vaststelling van samenwerkingsafspraken jeugd en onderwijs, waarbij de mogelijkheid van collectieve interventies wordt onderzocht.

De meeste kinderen doorlopen een normale ontwikkeling, die eindigt met een startkwalificatie. Soms hebben leerlingen/jongeren tijdelijk ondersteuning nodig om weer op hun eigen ontwikkelingslijn te komen. Zowel de gemeente (op basis van de Jeugdwet) als het onderwijs (op basis van de Wet Passend Onderwijs) hebben te maken met het bieden van ondersteuning aan kinderen (en hun ouders).

We zijn continu in gesprek met professionals uit beide domeinen over de beste ondersteuning aan jeugdigen. Om dit proces te optimaliseren gaan we samenwerkingsafspraken vaststellen. Daarbij onderzoeken we de mogelijkheid om collectieve interventies op scholen te houden.

Toelichting: Recentelijk (mei 2025) heeft een bijeenkomst plaatsgevonden waarin wij met de directies van de primaire onderwijs en het voortgezet onderwijs gesproken hebben over ondersteuning aan jeugdigen op school. Wij hebben werkprocessen geanalyseerd en geconcludeerd dat we na de zomervakantie per school zullen inzoomen op de mogelijke verbeteringen.

We gaan aan de slag met de uitkomsten van het onderzoek naar de onderwijs-huisvesting in de gemeente Pekela.

Het onderzoek naar de beschikbare onderwijsruimte in relatie tot demografische ontwikkelingen zal eind 2024 afgerond worden en leidt tot een rapportage met aanbevelingen. Op basis van de rapportage zullen we aan de slag gaan met de aanbevelingen. Daarvoor reserveren we €75.000,-. Tevens zal het onderzoek aanwijzingen geven of de aanpassingen van de Verordening Onderwijshuisvesting nodig is.

Acties in 2025

Kaderbrief

Toelichting: Er wordt aan een Integraal Huisvestingsplan (IHP) gewerkt en deze wordt aan het eind van het jaar aan de gemeenteraad aangeboden. Een IHP is een langetermijnvisie voor onderwijs-huisvesting en wordt opgesteld door schoolbesturen en de gemeente. Het biedt een leidraad voor investeringen in de scholenhuisvesting, het zorgt voor een beleidsmatige en evenwichtige inzet van middelen en biedt een goed vertrekpunt voor het verbinden van opgaven in het sociaal-maatschappelijk domein.

In het IHP wordt ook gekeken naar de visie van de gemeente en het onderwijs, bijvoorbeeld als het gaat om het Integraal Kindcentra (IKC) of het type onderwijs.

Voor de kosten voor het opstellen van het IHP, het aanpassen van de verordening onderwijshuisvesting, het opstellen van de prognosecijfers en de begeleiding van het proces met de schoolbesturen wordt een bedrag van €75.000,- gereserveerd.

Verder wordt jaarlijks een gemeentelijke prognose opgesteld over de actuele cijfers van het aantal leerlingen en de prognose voor de komende 15 jaar.

Alle huisvestingsvraagstukken worden twee keer per jaar in een gezamenlijk overleg (OOGO) besproken.

We werken aan hoger bereik van doelgroepkinderen Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE).

Ieder kind moet dezelfde kansen krijgen om goed voorbereid het onderwijs te kunnen volgen. VVE is een instrument om kansengelijkheid te bevorderen, door kinderen een stimulerende omgeving te bieden in de kinderopvang. Want in de gemeente Pekela heeft ongeveer een derde van deze kinderen een taalachterstand. Op dit moment lukt het ons niet alle doelgroep kinderen deel te laten nemen aan VVE, we bereiken slechts 70% van deze doelgroep.

In 2025 werken we aan beter bereik van doelgroep kinderen. Naast de bestaande werkwijze maken we gebruik van extra inzet van de GGD. We verbeteren een integrale aanpak binnen het team Sociaal (Jeugd, Wmo en Werk & Inkomen) met als doel meer gezinnen te bereiken.

In 2025 worden ook de Resultaatafspraken VVE met de partners geëvalueerd en geactualiseerd.

Toelichting: Gezamenlijk met de kinderopvang, GGD en de basisscholen is gekeken naar nieuwe Resultaatafspraken VVE en dit heeft geleid in conceptstuk voor de nieuwe Resultaatafspraken. Daarin krijgt het bereik van alle jonge kinderen en de overdracht van kinderopvang naar het basisonderwijs extra aandacht.

Naast de extra inzet van het consultatiebureau gaan we gebruik maken van de Peutermonitor. Gemeenten, kinderopvangaanbieders en de GGD/JGZ krijgen met de Peutermonitor zicht op het bereik en non-bereik van peuters in de voorschoolse opvang.

3.3 Financiële ontwikkelingen

Bij de financiële ontwikkelingen wordt conform de geldende financiële verordening alleen een toelichting gegeven bij wijzigingen van meer dan €50.000. Tenzij anders vermeld zijn bedragen in deze Kaderbrief opgenomen in hele euro's.

Taakveld	Primaire begroting 2025	Begroting ná wijzigingen 2025	Wijzigingen kaderbrief 2025	Begroting ná kaderbrief 2025
Baten				
4.2 Onderwijshuisvesting	268.778	268.778	-	268.778
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	483.641	483.641	358.509	842.150
Totale baten	752.419	752.419	358.509	1.110.928
Lasten				
4.1 Openbaar basisonderwijs	38.000	38.000	-	38.000
4.2 Onderwijshuisvesting	929.289	929.289	23.328	952.617
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	908.768	908.768	335.722	1.244.490
Totale lasten	1.876.057	1.876.057	359.050	2.235.107
Saldo programma 3	-1.123.638	-1.123.638	-541	-1.124.179

Toelichting per taakveld en wijziging

De wijzigingen groter dan €50.000 worden hieronder toegelicht.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

De wijziging in de baten van afgerond €359.000 (V) betreft de raming van de Rijksbijdrage voor onderwijsachterstanden beleid (OAB). Voor €64.000 betreft dit een verschuiving van taakveld 5.6 Media onder programma 1. Voor €170.000 betreft dit het restant van 2024 dat nog mag worden ingezet in 2025. Voor €125.000 betreft dit de bijstelling van de Rijksbijdrage die hoger is dan in voorgaande jaren.

De wijziging in de lasten van afgerond €336.000 betreft het budget voor de uitgaven die horen bij bovenstaande extra baten en diverse kleinere bijstellingen op basis van de realisatie in voorgaande jaren.

4.1 Kern

We kennen een relatief lage arbeidsparticipatie en hoog aandeel beschermt werk. Dit te verbeteren vraagt om creativiteit. De transitie van het werkvoorzieningsschap Afeer naar een leer- werkbedrijf blij een uitdaging. In Pekela is er gelukkig veel ervaring met ondersteuning op het gebied van werk en inkomen en dur de gemeente te experimenteren. In landelijk perspectief is Pekela een voorbeeld voor vele gemeenten dankzij onze innovatieve, praktijkgerichte aanpak van (generatie-) armoede. Verschillende sociale diensten biedt de gemeente op haar eigen manier aan, laagdrempelig en vanuit één plek. En dat werkt.

"We willen zoveel mogelijk maatwerk leveren, mensgericht en met vertrouwen."

Voor wie (nog) niet werkt

Bestaanszekerheid betekent niet alleen dat er een vangnet is in de vorm van een uitkering als je zonder werk zit. Het gaat hier ook om het opdoen van de juiste vaardigheden en motivatie om werk te vinden. We willen zoveel mogelijk maatwerk leveren, mensgericht en met vertrouwen. Met ruimhartig minimabeleid en hulp bij schulden. We accepteren het hoge percentage laaggeletterdheid in onze gemeente niet en stimuleren alle inwoners om basisvaardigheden als lezen en schrijven op te doen.

4.2 Beleidsontwikkelingen

4.2.1 Armoede

Beleids horizon 2026 'De trend van generatiearmoede is doorbroken en het aantal inwoners met problematische schulden is teruggedrongen.'

Aanpak op hoofdlijnen

- We sluiten actief aan bij het provinciaal project 'Ieder kind telt mee'.
- We bieden een helpende hand middels vroeg-signalering van betalingsachterstanden.
- We treffen maatregelen om de energie-armoede te bestrijden.
- De vorming van het sociaal gemeentehuis 'Over de brug' biedt inwoners op verschillende terreinen binnen het sociaal domein ondersteuning.

Uitbreiding vroegsignalering.

Vroegsignalering wordt verder uitgerold waarbij vooral persoonlijk contact met de inwoners met problematische achterstanden de meeste aandacht krijgt.

Toelichting: Maandelijks komen ruim 80 meldingen van betalingsachterstanden binnen bij de gemeente van verhuurders, energiebedrijven, waterbedrijf en zorgverzekeraars. De gemeente zoekt hierover altijd direct contact met de inwoners via de telefoon door te bellen, sms-/ whatsappberichten te verzenden of brieven te versturen. Inwoners met ernstige problematische achterstanden worden thuis bezocht. Van alle meldingen leidt 65% tot persoonlijk contact met de inwoner t.o.v. een landelijk gemiddelde van maar 20%. Beslagleggingen op de uitkeringen vallen niet onder de vroegsignalering maar worden ook actief opgepakt om erger te voorkomen.

De functie van brugfunctionaris in het kader van het project 'Ieder kind telt mee' op de basisscholen krijgt een meer structureel karakter.

Dit project wordt nu nog deels gefinancierd vanuit de regiodeal waarbij de uitvoering ligt bij onze welzijnsorganisatie De Badde. Uit praktische overweging is aangesloten bij de rol en taken van de schoolmaatschappelijk werker. Specifiek wordt vroegtijdig toegezien op dat alle kinderen dezelfde kansen krijgen. Scholen ontvangen hiervoor extra middelen.

Toelichting: Dit project duurt nog tot het einde van dit schooljaar. Het onderwijs ontvangt in het nieuwe schooljaar 2025-2026 extra rijksmiddelen om deze functie en taken zelf op te pakken en in te vullen. Daarbij worden de ervaringen en aanbevelingen uit dit lopende project meegenomen.

'Kansen voor Kinderen'.

Tien gezinnen worden in het kader van het project 'Kansen voor Kinderen' ondersteund en begeleid, waarbij de doorbraakmethode wordt gehanteerd.

Toelichting: We zitten nu vol in dit project, waarbij de eerste gezinnen met generatiearmoedeproblematiek zijn gesproken. Verwacht wordt dat de grote doorbraak zich snel aandient. Buddy's, die ervaring hebben met armoede en sociale uitsluiting, helpen de gezinnen om uit de financiële problemen te komen waardoor er minder stress is over geld, wonen en zorg.

De landelijke regeling Energietoeslag voor huishoudens met een laag inkomen is na twee opevolgende jaren afgelopen.

We blijven vanuit het programma duurzaamheid aandacht hebben voor dit onderwerp. Inwoners die nog steeds moeite hebben met het betalen van hoge energielasten staat de weg naar de bijzondere bijstand open.

Toelichting: Tevens biedt het Tijdelijke Noodfonds Energie vanaf april dit kalenderjaar weer financiële ondersteuning aan huishoudens met een laag inkomen die te maken hebben met hoge energiekosten. Het Noodfonds helpt mensen om energieschulden te voorkomen. Er is een landelijk digitaal loket opengesteld om een aanvraag te doen, namelijk <https://www.noodfondsenergie.nl/>

We gebruiken de locatie 'Over de brug' als een Ontwikkelcentrum volgens de visie van Werk in Zicht.

Het Ontwikkelcentrum is waar inwoners laagdrempelig terecht kunnen voor antwoorden op vragen over werken, leren en persoonlijke ontwikkeling. Maar waar inwoners ook terecht kunnen als er (hulp)vragen zijn over sociaal-maatschappelijke problematiek, verslavingen, opvoeden, kinderopvang, schulden en participatie-activiteiten.

Toelichting: De regionale ontwikkelingen met betrekking tot de op te richten Ontwikkelcentra zijn nog steeds gaande, waarbij de locatie 'Over de brug' al jaren als ontwikkelcentrum functioneert en geldt als voorbeeld voor de regio.

4.2.2 Iedereen doet mee naar vermogen

Beleids horizon 2026 'Iedereen doet mee naar vermogen op het gebied van werk en/of andere vorm van tijdsbesteding.'

Aanpak op hoofdlijnen

- We zetten ons in om iedere schoolverlater een startkwalificatie te laten behalen.
- We ontwikkelen werk-leertrajecten gericht op vakmanschap in samenwerking met Afeer om eenieder een passende werk en/of leeromgeving te bieden.
- We realiseren overbrugbanen via Afeer voor de doelgroep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Acties in 2025

Kaderbrief

Actief aanhaken bij de economische agenda van 'Nij Begun'

We haken actief aan bij de economische agenda van 'Nij Begun' als onderdeel van een integrale aanpak waarbij we de kwaliteit van leven binnen één generatie (gezet op 30 jaar) op vier terreinen, namelijk gezondheid, kansengelijkheid, leefbaarheid en bestaanszekerheid structureel willen verbeteren. Daarbij stimuleren we samenredzaamheid, gemeenschapszin en trots. Voor jongeren hebben we bijzondere aandacht.

Toelichting: De sociale en economische agenda van 'Nij Begun' gaan samen voor een beter leven voor Groningers en Noord-Drenten. Met meer kansen voor kinderen, minder armoede, een goede gezondheid en betere leefbaarheid. Dat is de kern van de Sociale Agenda van Nij Begun voor Groningen en Noord-Drenthe. Steeds meer contouren over de uitvoering van de 16 maatregelen worden zichtbaar (gemaakt) door de projectleiders op de 3 fundamenten onder de sociale agenda.

We nemen actief deel aan de ontwikkeling van een Werkcentrum in onze Werk in Zicht arbeidsmarkt subregio-Oost.

Voor werkzoekenden zijn via Afeer bij de Aanpakkers voldoende werk-leertrajecten aanwezig. Zij zijn een erkend leer-werkbedrijf voor de detailhandel branche.

Toelichting: Het Werkcentrum zal voor de gehele arbeidsregio Groningen in de stad Groningen worden gevestigd. Daarnaast zal mogelijk op 2 andere locaties een kleinere uitvoering van een Werkcentrum worden gevestigd. De arbeidsmarktregio Oost verbindt zich aan dit centrum.

We plaatsen 3 tot 5 werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt op een overbrugbaan.

Tijdens deze baan wordt loon ontvangen met als doel dat na maximaal 1,5 jaar leren en werken een vast dienstverband wordt aangeboden en er geen sprake meer is van uitkeringsafhankelijkheid.

Toelichting: Drie werkzoekenden zitten nu op deze zogenaamde Overbrugbaan, die uiteindelijk moet leiden tot een vaste dienstbetrekking en uitkeringsonafhankelijkheid. Ieder half jaar vindt er een evaluatie plaats. Binnenkort zal deze voor 2 werkzoekenden plaatsvinden.

4.2.3 Lokale werkgelegenheid

Beleids horizon 2026 'We maken ons sterk voor het behouden van lokale werkgelegenheid.'

Aanpak op hoofdlijnen

- De gemeente pakt de verbindende en proactieve rol om vraag en aanbod op de (lokale) arbeidsmarkt beter op elkaar af te stemmen.
- We faciliteren werkgevers en inwoners op het gebied van competenties en ambities.
- Een leven lang leren staat centraal.
- We creëren goed vestigingsklimaat door proactief met de huidige lokale ondernemers mee te denken.
- We nemen deel aan de ruimtelijke economische visie bedrijventerrein N366.
- Voldoende maatwerkruimte bieden voor gevestigde en startende ondernemers.

Acties in 2025

Kaderbrief

Ondernemersorganisatie Pekela (OOP).

We zijn lid van de ondernemersorganisatie Pekela (OOP) en we blijven de ondernemersbijeenkomsten bezoeken. Zo blijven we op de hoogte van wat er leeft en speelt bij de ondernemers. De OOP is ons eerste aanspreekpunt voor de ondernemers in Pekela. Het maandelijks overleg met het bestuur van de OOP wordt ook in 2025 voortgezet.

Ondernemers worden geïnformeerd over de mogelijkheden voor energiebesparing. Daarin kan "Groningen werkt Slim" ondersteunen. Ook kijken we naar collectieve mogelijkheden op een bedrijventerrein.

Toelichting: Samenwerking met OOP gaat prima. Ambtelijk en bestuurlijk worden de Ondernemersavonden bezocht. Het overleg met een delegatie van het bestuur vindt elke maand plaats.

In 2024 is er samen met Groningen werkt Slim een stap gezet om te inventariseren hoe bedrijven op Pekelwerk in Nieuwe Pekela meer kunnen verduurzamen. In 2025 wordt dit vervolgd met bedrijventerrein Holland Marsh in Nieuwe Pekela.

Vrijtijdseconomie.

In Oost Groningen werken we samen met de omliggende gemeenten op gebied van toerisme. Binnen Pekela gaan we de overleggen met de toeristische ondernemers intensiveren. Ook gaan we onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om het fietsen en wandelen in Pekela op een hoger niveau te brengen.

Toelichting: De samenwerking in Oost Groningen op gebied van Toerisme blijven we doen. Daarnaast is er twee keer per jaar een overleg met alle toerisme ondernemers in Pekela. Het routenetwerk op gebied van wandelen is nog in ontwikkeling. Daarvoor proberen we in 2025 nadere afspraken te maken met Routebureau Groningen en de diverse vrijwilligers die wandelroutes lopen. Daarnaast zijn we vanuit VGG betrokken bij het opstellen van de baanbreker Vrijtijdseconomie van de provincie Groningen.

4.3 Financiële ontwikkelingen

Bij de financiële ontwikkelingen wordt conform de geldende financiële verordening alleen een toelichting gegeven bij wijzigingen van meer dan €50.000. Tenzij anders vermeld zijn bedragen in deze Kaderbrief opgenomen in hele euro's.

Taakveld	Primaire begroting 2025	Begroting ná wijziging 2025	Wijzigingen kaderbrief 2025	Begroting ná kaderbrief 2025
Baten				
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	363.586	363.586	-	363.586
6.3 Inkomensregelingen	7.115.114	7.115.114	-79.979	7.035.135
Totale baten	7.478.700	7.478.700	-79.979	7.398.721
Lasten				
3.1 Economische ontwikkeling	48.000	48.000	-	48.000
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	363.586	363.586	-	363.586
3.3 Bedrijfsloket- en regelingen	30.467	30.467	-	30.467
3.4 Economische promotie	55.502	55.502	50.600	106.102
6.3 Inkomensregelingen	8.556.788	8.556.788	-27.479	8.529.309
6.4 WSW en beschut werk	6.953.000	6.953.000	-113.000	6.840.000
6.5 Arbeidsparticipatie	36.000	36.000	86.800	122.800
Totale lasten	16.043.343	16.043.343	-3.079	16.040.264
Saldo programma 4	-8.564.643	-8.564.643	-76.900	-8.641.543

Toelichting per taakveld en wijziging

De wijzigingen groter dan €50.000 worden hieronder toegelicht.

3.4 Economische promotie

De wijziging in de lasten van afgerond €51.000 (N) betreft in €50.000 extra budget voor de advieskosten bij het opstellen van een Economische visie. Deze lasten worden gedekt middels een onttrekking aan de Algemene Reserve zodat dit geen effect heeft op het begrotingssaldo.

6.3 Inkomensregelingen

De wijziging in de baten van afgerond €80.000 (N) betreft voor €109.000 (V) het restant van de bijdragen die de gemeente in 2024 heeft ontvangen vanuit de provincie en Regiodeal voor Kansen voor Kinderen. Daarnaast wordt op basis van de bijstelling van het BUIG-budget €189.000 minder baten verwacht.

6.4 WSW en beschut werk

De wijziging in de lasten van €113.000 (V) betreft uitwerking van de begrotingswijziging 2025 waardoor de bijdrage aan Afeer lager uitvalt.

6.5 Arbeidsparticipatie

De wijziging in de lasten van afgerond €87.000 betreft de kosten van de doorstroomcoach. Deze extra lasten worden gedekt vanuit de hogere Integratieuitkering Participatie die de gemeente ontvangt uit het gemeentefonds.

PROGRAMMA 5 – BESTUUR EN ORGANISATIE

5.1 Kern

Onze bestuursstijl is pragmatisch. Bij besluiten baseren we ons het liefste op de praktijk en regelen we wat nodig is. College en raad werken met elkaar samen op basis van vertrouwen, waarbij de raad tijdig en volledig van het college de informatie ontvangt om afgewogen besluiten te kunnen nemen. Wij zouden het toejuichen als de raad haar meningsvorming ondersteunt door opiniërende bijeenkomsten. Bijvoorbeeld door uitgangspunten te bespreken, als de gemeente op het punt staat nieuw beleid te ontwikkelen. Wij verwachten hiervan dat de raad haar kaderstellende rol beter zal kunnen invullen en dat dit het evenwicht tussen de verschillende raadsfracties in het debat zal versterken.

"Politiek op zijn Pekels"

Om de in het raadsakkoord beschreven ambities ten uitvoer te brengen is een solide en krachtige organisatie nodig, die toegerust is op de opgaven waar zij voor staat. Over de samenwerking tussen bestuur en organisatie willen we goede afspraken maken, zodat we op constructieve wijze de samenleving kunnen dienen. Als uitgangspunt geldt hierbij onze pragmatische aanpak. Dikke notities en beleidsproza zijn aan Pekela niet besteed.

Deze programmabegroting is niet uitputtend. Voor de niet genoemde onderwerpen gaan we in principe uit van voortzetting van bestaand beleid.

5.2 Beleidsontwikkelingen

5.2.1 Participatie en communicatie

Beleidshorizon 2026 'We nemen inwoners mee bij het vormen en uitvoeren van beleid. We zijn transparant, duidelijk en dichtbij. De vormen van communicatie en participatie passen zich aan op de doelgroep.'

Aanpak op hoofdlijnen

- We maken gebruik van het participatieplatform Pekels Goud en het "Inwonerspanel".
- Bij het vormen beleid en uitvoering betrekken we vaker inwoners en/of partners.
- We werken niet alleen vanuit het gemeentehuis maar gaan vooral ook naar inwoners toe.
- Onze beleidsdocumenten zijn praktisch en leesbaar.

Acties in 2025

Kaderbrief

Jeugdparticipatie.

We gaan kinderen meer betrekken bij het maken van beleid. In 2025 stellen we daarom een kinderburgemeester aan.

Toelichting: De voorbereiding voor de kinderburgemeester is in gang gezet. In juni is de werving van zowel een kinderburgemeester als een loco-kinderburgemeester. Het is de bedoeling dat zij aan het begin van het nieuwe schooljaar, in september, aan de slag kunnen.

Wijkgericht werken.

Sinds 2020 werken we wijkgericht in samenwerking met Acantus en De Badde. De wijk rondes en buurtwoning zijn hiervan een belangrijk onderdeel. In 2025 gaan we dit evalueren. We willen toe naar een meer integrale aanpak tussen het fysieke en sociale domein.

Toelichting: Sinds begin dit jaar zetten we een koffiekar in als aanvulling op de wijkronde, waarbij we maandelijks een andere buurt in Pekela bezoeken. Inwoners worden per brief uitgenodigd om in gesprek te gaan over hun leefomgeving. De opkomst is positief; signalen worden waar mogelijk direct opgepakt of doorverwezen. De resultaten worden eind dit jaar geëvalueerd.

Collegetour is geëvalueerd en krijgt bij succes in 2025 een vervolg.

In het najaar van 2024 is het college op toer geweest in de verschillende dorpen. In 2025 gaan we dit evalueren. Bij succes continueren we dit, en willen we zowel in het voorjaar als in het najaar een collegetour doen.

Toelichting: De college toer was ondanks een iets tegenvallend bezoekersaantal een succes en wordt najaar 2025 vervolgd.

In 2025 wordt de website volledig actueel en goed leesbaar gemaakt.

In 2025 gaan we door de hele website heen. We verwijderen oude documenten en niet actuele informatie. Daarnaast checken we de leesbaarheid en begrijpelijkheid van alle teksten die op de website staan. Waar nodig wordt dit aangepast en aangevuld.

Toelichting: De website is compleet onder handen genomen. De teksten en foto's zijn voor zover mogelijk bijgewerkt en vernieuwd. Ook heeft de site een nieuwe frisse hoofdpagina en is er een voorziening voor simpele tekst.

Communicatie.

In 2025 zetten we de ingeslagen weg voort om zo dicht mogelijk bij de Pekelder te staan en de inwoners zo goed mogelijk te informeren. Daarnaast is de gemeentelijke website opgefrist en weer helemaal up-to-date. In het verlengde daarvan wordt de gemeentelijke website Pekels Goud verder ontwikkeld.

Onze social media-kanalen krijgen een betere vormgeving en we zetten meer in op video. Ook onderzoeken we de mogelijkheden van Artificial Intelligence (AI) en ChatGPT.

In 2025 is onze gemeente weer geheel zelfstandig en vieren we het 35-jarig bestaan. Om dat te vieren organiseren we een open dag met allerlei activiteiten en feestelijkheden in en rond het gemeentehuis.

Binnen het gemeentehuis wordt de communicatie verder gestructureerd en verbeterd.

Toelichting: Dit jaar zijn we verder gegaan met de verbetering en dat is naar onze mening aardig gelukt. We hebben door het missen van een medewerker nog geen interne nieuwsbrief die ook voor raadsleden is. Daar wordt na de zomer - nu er een nieuwe medewerker is gevonden - een begin mee gemaakt. Het aantal volgers op onze sociale media is explosief gestegen. Ruim een derde van de bevolking volgt momenteel de gemeente op de verschillende platforms. In vergelijking met andere gemeenten zijn we daarin veruit koploper.

5.2.2 Dienstverlening

Beleids horizon 2026 'Wij staan dicht bij onze inwoners. We leveren toegankelijke dienstverlening die laagdrempelig en kwalitatief goed is.'

Aanpak op hoofdlijnen

- We communiceren transparant, tijdig en duidelijk met onze inwoners.
- We zijn zowel fysiek als digitaal goed bereikbaar.
- We denken in mogelijkheden. Het is 'Ja, mits' en niet 'Nee, tenzij'.

We implementeren de Persoonlijke Internet Pagina (PIP).

Dit doen we zodat inwoners statusinformatie kunnen raadplegen en eventueel aanvullingen kunnen indienen. Het is voor de inwoners natuurlijk altijd nog mogelijk om op het gemeentehuis langs te komen.

Toelichting: De Persoonlijke Internet Pagina (PIP) is operationeel en is beschikbaar voor iedereen die gebruik maakt van de digitale diensten van de gemeente Pekela.

We zetten meer in op het gebruik van de berichtenbox mijn Overheid.

Op dit moment maken we minimaal gebruik van de berichtenbox mijn Overheid. We willen in 2025 meer gebruik (laten) maken van dit platform. We starten in 2025 hiervoor een project op om de uitvoering in 2025 te realiseren. Uiteraard houden we rekening met de wensen van de inwoners. We stimuleren het, maar verplichten het niet. Dat houdt in dat de inwoners en/of ondernemers beschikking blijven houden over de huidige persoonlijke dienstverlening.

Toelichting: We streven ernaar om zoveel mogelijk via het kanaal te antwoorden als waarop de vraag/melding gedaan is. Indien dit wettelijk is toegestaan. Afgelopen jaar zijn er 31 poststukken aan de berichtenbox aangeboden. Hiernaast worden ook de WOZ beschikkingen via de berichtenbox aangeboden indien de ontvanger dit heeft aangezet.

We laten de digitale toegankelijkheid toetsen.

In 2025 laten we de digitale toegankelijkheid van de gemeentelijke website onderzoeken. Hierin wordt gekeken naar hoe gebruiksvriendelijk en veilig alle inwoners de website kunnen gebruiken. Dit doen we zodat het voor iedereen, ook voor inwoners met een beperking, goed online bereikbaar is.

Toelichting: Het onderzoek wordt in Q2 uitgevoerd en heeft een verwachte doorlooptijd van een maand. Dit ligt dus op schema en wordt dit jaar zeker afgerond.

Belteam.

In het derde kwartaal van 2024 heeft de gemeente Pekela een eigen telefonisch contactcentrum gekregen. Dit naar aanleiding van de ontvlechting van de dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Veendam. In 2025 worden de ervaringen van onze inwoners met het Belteam geëvalueerd door middel van een inwonerservaringenonderzoek. De resultaten hieruit gebruiken wij om de dienstverlening van het Belteam nog verder te verbeteren.

Toelichting: Het Belteam Pekela is operationeel geworden vanaf juli 2024. Door het opzetten van een eigen Belteam heeft Pekela meer regie gekregen over de telefonische dienstverlening aan inwoners. Dit draagt bij aan een betere bereikbaarheid, snellere afhandeling van vragen en een persoonlijke benadering. Het team bestaat uit 4 personen (2,5 fte.) die de eerste vragen (via telefoon en social media) beantwoorden. De ervaringen met het Belteam zijn als erg positief te beoordelen. De eigen, (interne) servicenormen geven dat ook aan.

Voor het komende jaar zet de gemeente Pekela gericht in op het verbeteren van de telefonische bereikbaarheid en de dienstverlening via het belteam. Om dit zorgvuldig en onderbouwd aan te pakken, hebben we een aantal stappen gepland:

1. Nulmeting (tweede helft 2025)

We starten met een nulmeting om inzicht te krijgen in hoe inwoners en organisaties onze telefonische bereikbaarheid momenteel ervaren. Hierbij kijken we onder andere naar de snelheid en adequaatheid van het belteam en brengen we eventuele knelpunten in kaart.

2. Toetsmoment (eind 2025 / begin 2026)

Op basis van de resultaten van de nulmeting plannen we een evaluatiemoment. We toetsen dan of onze huidige werkwijze voldoet aan de verwachtingen en waar ruimte is voor verbetering.

3. Voorbereiden van gerichte verbeteracties

Afhankelijk van de uitkomsten van de nulmeting bereiden we gerichte acties voor. Denk hierbij aan trainingen voor medewerkers, aanpassingen in het telefoonsysteem of optimalisatie van interne werkprocessen.

4. Transparantie en communicatie

We vinden het belangrijk om helder te communiceren over de uitkomsten van de nulmeting en de vervolgstappen. Zo weten inwoners en organisaties wat zij van ons mogen verwachten.

Met deze aanpak willen we de telefonische dienstverlening van de gemeente Pekela structureel verbeteren en beter aansluiten op de behoeften van onze inwoners en partners.

5.2.3 Gemeentelijke organisatie

Beleids horizon 2026 ‘De gemeentelijke organisatie is geheel toegerust op haar taken.’

Aanpak op hoofdlijnen

- We realiseren een toegankelijk en toekomstbestendig gemeentehuis dat aansluit op de grootte van de organisatie.
- De gemeente is een aantrekkelijke werkgever door onder andere het faciliteren van scholing en ruimte voor ontwikkeling.
- Iedere medewerker heeft de mogelijkheid om te werken op een ‘eigen’ werkplek in het gemeentehuis.
- We ontwikkelen ons tot een volwaardige gemeentelijke organisatie waaronder een volledige afdeling ‘Dienstverlening’.
- We faciliteren een moderne en hybride werkplek.

In 2025 organiseren we een Open Dag.

Om zowel het volledig zelfstandig worden van de gemeente Pekela op 1 januari 2025 als het 35-jarig bestaan van de gemeente te vieren, organiseren we in mei 2025 een Open Dag. Dit is een mijlpaal voor Pekela, een moment om bij stil te staan.

Toelichting: De open dag is op 5 juli.

In 2025 werken we de plannen voor renovatie, verbouw of nieuwbouw van het gemeentehuis verder uit.

De gemeenteraad zal einde 2024 een keuze maken over de toekomstige huisvesting van de gemeentelijke organisatie Pekela, het gemeentehuis. Afhankelijk van deze keuze, zullen we in 2025 verder werken aan de plannen voor renovatie, verbouw, of nieuwbouw van het gemeentehuis. De uitgangspunten zijn hierbij sober, maar functioneel.

Toelichting: Door de gemeenteraad is besloten om de plannen uit te werken voor een renovatie en verduurzaming van het gemeentehuis. Eind 2025 moet de gemeenteraad op basis van de uitwerkingen een besluit kunnen nemen om over te kunnen gaan naar de uitvoeringsfase. Die dan begint met de selectie van de aannemer. Tevens is door de gemeenteraad gevraagd om aanvullende schetsontwerpen te ontwikkelen waarbij het behoud van de raadszaal is opgenomen.

We maken in 2025 een keuze voor de opslag van ons materieel.

In 2024 is geconstateerd dat de opslag van ons kostbare materieel niet voldoet. In 2025 willen we zorgen voor een goede en veilige opslag van al ons materieel. Hiervoor halen we een bedrijfsterrein uit de verkoop en bouwen we een nieuwe loods.

Toelichting: Voor de opslag van het materieel zijn een tweetal locaties in beeld. Het betreft nieuwbouw van een loods en eventueel ook overname en aanpassing van een loods van de provincie. Voor beide wordt een plan verder uitgewerkt en gecalculeerd. Eind 2025 worden de uitkomsten voorgelegd aan de gemeenteraad.

Uitwerken en implementeren van de arbeidsmarktstrategie om talent te behouden en aan te trekken.

Momenteel is het landelijk erg moeilijk om goed personeel te werven en te behouden. Om hier een meer en betere invulling aan te geven zullen we in 2025 gaan deelnemen aan een regionale samenwerking op HR-vlak. Één van de doelen is regionale arbeidsmarktstrategie, bijvoorbeeld de uitwisseling van personeel. Daarnaast zal de gemeente Pekela deel gaan nemen aan een programma voor Trainees vanuit de Provincie, het doel is jong, hoogopgeleid talent bekend te maken met de gemeente en uiteindelijk te binden. Door het behouden of verkrijgen van goed personeel kunnen we de gemeentelijke dienstverlening voor de inwoners van Pekela blijven garanderen en verbeteren.

Toelichting: Binnen de regio wordt actief samengewerkt aan een gezamenlijke aanpak van arbeidsmarktproblemen. Deze samenwerking tussen de HR-afdelingen uit de regio begint steeds meer vorm te krijgen en er zijn al mooie voorbeelden te zien.

De betrokken gemeenten hebben een heldere opdracht geformuleerd, met een duidelijke focus op de arbeidsmarkt. Er is gezamenlijk een visie ontwikkeld die als uitgangspunt dient voor verdere stappen.

In de tweede helft van 2025 wordt verder gewerkt aan het uitwisselen van beleid en het opstellen van een regionale arbeidsmarktstrategie.

Deze strategie richt zich op het aantrekken en behouden van personeel, waarbij ook gekeken wordt naar mogelijkheden zoals personeelsuitwisseling binnen de regio. Door deze samenwerking zetten we in op het duurzaam versterken van onze organisatie. Het behouden en aantrekken van goede medewerkers is essentieel om de gemeentelijke dienstverlening richting onze inwoners op peil te houden en waar mogelijk verder te verbeteren.

Daarnaast is inmiddels gestart met een regionaal traineeshipprogramma. We hebben reeds één trainee mogen verwelkomen en voor de volgende lichting is de Provincie op dit moment bezig met de werving.

Na de zomer verwachten wij een nieuwe trainee te kunnen ontvangen. Dit programma biedt jong, hoogopgeleid talent de kans om kennis te maken met het werken bij een gemeente, met als doel hen op langere termijn te binden aan onze organisatie.

5.3 Financiële ontwikkelingen

Bij de financiële ontwikkelingen wordt conform de geldende financiële verordening alleen een toelichting gegeven bij wijzigingen van meer dan €50.000. Tenzij anders vermeld zijn bedragen in deze Kaderbrief opgenomen in hele euro's.

Taakveld	Primaire begroting 2025	Begroting ná wijziging 2025	Wijzigingen kaderbrief 2025	Begroting ná kaderbrief 2025
Baten				
0.1 Bestuur	12.312	12.312	-	12.312
0.2 Burgerzaken	234.061	234.061	-297	233.764
Totale baten	246.373	246.373	-297	246.076
Lasten				
0.1 Bestuur	1.334.445	1.334.445	3.561	1.338.006
0.2 Burgerzaken	462.203	462.203	22	462.225
0.61 OZB Woningen	358.000	358.000	-	358.000
0.62 OZB niet woningen	14.500	14.500	-	14.500
0.64 Belastingen Overig	33.347	33.347	-	33.347
Totale lasten	2.202.495	2.202.495	3.583	2.206.078
Saldo programma 5	-1.956.122	-1.956.122	-3.880	-1.960.002

Toelichting per taakveld en wijziging

Er zijn geen wijzigingen groter dan €50.000.

5.4 Overige middelen

Bij de financiële ontwikkelingen wordt conform de geldende financiële verordening alleen een toelichting gegeven bij wijzigingen van meer dan €50.000. Tenzij anders vermeld zijn bedragen in deze Collegerapportage opgenomen in hele euro's.

Taakveld	Primaire begroting 2025	Begroting ná wijziging 2025	Wijzigingen kaderbrief 2025	Begroting ná kaderbrief 2025
Baten				
Algemene dekkingsmiddelen				
Lokale heffingen	3.418.000	3.418.000	-	3.418.000
Algemene uitkeringen	39.113.557	39.113.557	2.222.149	41.335.706
Dividend	156.000	156.000	-	156.000
Saldo financieringsfunctie	300.000	300.000	-	300.000
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	42.987.557	45.209.706	2.222.149	42.987.557
Overige middelen	21.011	21.011	2.954	23.965
Totale baten	43.008.568	43.008.568	2.225.103	45.233.671
Lasten				
Algemene dekkingsmiddelen				
Dividend	487	487	-	487
Saldo financieringsfunctie	93.989	93.989	-	93.989
Overige algemene dekkingsmiddelen	301.636	301.636	370.912	672.548
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	396.112	396.112	370.912	767.024
Overhead	7.468.803	7.468.803	472.963	7.941.766
Vennootschapsbelasting	40.000	40.000	-	40.000
Onvoorzien	40.000	40.000	-25.000	15.000
Totale lasten	7.944.915	7.944.915	818.875	8.763.790
Saldo overige middelen	35.063.653	35.063.653	1.406.228	36.469.881

Toelichting per taakveld en wijziging

De wijzigingen groter dan €50.000 worden hieronder toegelicht.

Algemene uitkeringen

De wijziging in de baten van afgerond €2.222.000 (V) betreft de bijstelling van de algemene uitkering op basis van de septembercirculaire 2024, de decembercirculaire 2024 en de meicirculaire 2025 voor in totaal €1.168.000. Daarnaast ontvangt de gemeente incidenteel in 2025 een Rijksbijdrage van afgerond €1.054.000 voor de ontwikkelkosten van Nij Begun.

Overige algemene dekkingsmiddelen

De wijziging in de lasten van afgerond €371.000 betreft het deel van de hierboven genoemde hogere algemene uitkering die samenhangt met nieuwe of gewijzigde taken die de gemeente moet uitvoeren, maar waarvoor nog geen nieuwe beleid en invulling is gegeven op andere plekken in de begroting.

Overhead

De wijziging in de lasten van afgerond €473.000 (N) betreft vooral de bijstelling voor de nieuwe taken die samenhangen met de ontwikkelkosten van Nij Begun €500.000. Daarnaast is een deel van het inhuurbudget voor ziektevervangings met €110.000 verlaagd en ingezet bij taakveld 5.7 Openbaar Groen en (openlucht) recreatie. Daarnaast is het restant budget van €38.000 voor het vervolgonderzoek voor verbouw van het gemeentehuis in 2025 opnieuw beschikbaar gesteld omdat uitvoering in 2024 niet volledig heeft plaatsgevonden. Deze kosten worden conform raadsbesluit volledig gedekt middels een onttrekking aan de Algemene Reserve en hebben daarom geen effect op het begrotingssaldo.

Toevoeging/onttrekking aan reserves (totaaloverzicht baten en lasten)

De wijziging in de baten van €340.500 (V) betreft de onttrekking aan de reserve leefbaarheidsfonds van €122.500 om de subsidies die begin 2025 zijn verstrekt te dekken en de onttrekking aan de algemene reserve van €218.000 om de lasten voor het opstellen van de Economische visie en de eerder genoemde (restant) budgetten van 2024 die in 2025 opnieuw beschikbaar worden gesteld.

De wijziging van de lasten van €900.000 (N) betreft de voorgestelde storting in de nieuw in te stellen bestemmingsreserve ter dekking van de afschrijvingslasten die volgen uit de renovatie van het gemeentehuis.

TOTAAL OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN KADERBRIEF 2025

HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Beleidsproduct	Primaire begroting 2025			Begroting ná wijziging 2025			Voorgestelde wijzigingen kaderbrief 2025			Begroting ná verwerking kaderbrief 2025		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma												
1 Woonomgeving	6.023.856	14.302.595	-8.278.739	6.023.856	14.298.749	-8.274.893	4.503.165	4.741.136	-237.971	10.527.021	19.039.885	-8.512.864
2 Gezondheid	1.011.756	18.257.768	-17.246.012	1.011.756	18.257.768	-17.246.012	7.279.483	7.813.907	-534.424	8.291.239	26.071.675	-17.780.436
3 Leren	752.419	1.876.057	-1.123.638	752.419	1.876.057	-1.123.638	358.509	359.050	-541	1.110.928	2.235.107	-1.124.179
4 Werk en Inkomen	7.478.700	16.043.343	-8.564.643	7.478.700	16.043.343	-8.564.643	-79.979	-3.079	-76.900	7.398.721	16.040.264	-8.641.543
5 Bestuur en Organisatie	246.373	2.202.495	-1.956.122	246.373	2.202.495	-1.956.122	-297	3.583	-3.880	246.076	2.206.078	-1.960.002
Subtotaal programma's (A)	15.513.104	52.682.258	-37.169.154	15.513.104	52.678.412	-37.165.308	12.060.881	12.914.597	-853.716	27.573.985	65.593.009	-38.019.024
Algemene dekkingsmiddelen												
Lokale heffingen	3.418.000	-	3.418.000	3.418.000	-	3.418.000	-	-	-	3.418.000	-	3.418.000
Algemene uitkeringen	39.113.557	-	39.113.557	39.113.557	-	39.113.557	2.222.149	-	2.222.149	41.335.706	-	41.335.706
Dividend	156.000	487	155.513	156.000	487	155.513	-	-	-	156.000	487	155.513
Saldo financieringsfunctie	300.000	93.989	206.011	300.000	93.989	206.011	-	-	-	300.000	93.989	206.011
Overige algemene dekkingsmiddelen	-	301.636	-301.636	-	301.636	-301.636	-	370.912	-370.912	-	672.548	-672.548
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen (B)	42.987.557	396.112	42.591.445	42.987.557	396.112	42.591.445	2.222.149	370.912	1.851.237	45.209.706	767.024	44.442.682
Overhead	21.011	7.468.803	-7.447.792	21.011	7.468.803	-7.447.792	2.954	472.963	-470.009	23.965	7.941.766	-7.917.801
Vennootschapsbelasting	-	40.000	-40.000	-	40.000	-40.000	-	-	-	-	40.000	-40.000
Onvoorzien	-	40.000	-40.000	-	40.000	-40.000	-	-25.000	25.000	-	15.000	-15.000
Subtotaal overige middelen (C)	21.011	7.548.803	-7.527.792	21.011	7.548.803	-7.527.792	2.954	447.963	-445.009	23.965	7.996.766	-7.972.801
Geraamd totaal baten en lasten (A+B+C=D)	58.521.672	60.627.173	-2.105.501	58.521.672	60.623.327	-2.101.655	14.285.984	13.733.472	552.512	72.807.656	74.356.799	-1.549.143
Toevoeging/onttrekking aan reserves												
1 Woonomgeving	881.094	386.000	495.094	881.094	386.000	495.094	122.500	-	122.500	1.003.594	386.000	617.594
2 Gezondheid	75.000	-	75.000	75.000	-	75.000	-	-	-	75.000	-	75.000
5 Bestuur en Organisatie	1.542.853	-	1.542.853	1.560.353	-	1.560.353	218.000	900.000	-682.000	1.778.353	900.000	878.353
Subtotaal mutaties reserves (E)	2.498.947	386.000	2.112.947	2.516.447	386.000	2.130.447	340.500	900.000	-559.500	2.856.947	1.286.000	1.570.947
Geraamd resultaat (D+E=F)	61.020.619	61.013.173	7.446	61.038.119	61.009.327	28.792	14.626.484	14.633.472	-6.988	75.664.603	75.642.799	21.804

ACTUALISATIE MEERJARENBEGROTING 2026-2028

In onderstaande tabel is het geactualiseerd meerjarenperspectief 2026-2028 weergegeven. Daaronder volgt een opsomming van de onderdelen die het meerjarig effect van deze Kaderbrief in hoofdzaak bepalen.

Uitkomst meerjarenbegroting 2025 (bedragen x €1.000; nadeel = -)	2025	2026	2027	2028
Resultaat per dienstjaar primaire begroting 2025	7	-343	132	205
Mutaties voor Kaderbrief 2025	21	-25	-27	-26
Effect kaderbrief 2025	-7			
Effect Kaderbrief 2025 meerjarig		378	-4	-229
Geactualiseerd resultaat per dienstjaar	22	9	101	-50

Nadrukkelijk wordt aangegeven dat het meerjarenperspectief gebaseerd is op de inzichten ten tijde van het opstellen van dit document, begin juni 2025. Een aantal zaken is nog onduidelijk en wordt zo mogelijk uitgewerkt in de begroting 2026.

Het meerjarig effect wordt bepaald door:

(bedragen x €1.000; nadeel = -)	2026	2027	2028
Bijstelling Algemene Uitkering Gemeentefonds:			
Demping terugval gemeentefonds (Ravijnjaar deels)	418	457	464
Accres + ontwikkeling uitkeringsbasis	593	599	526
Jeugdhulp netto effect	1.040	1.047	498
Jeugdhulp Indexatie Hervormingsagenda			-532
Jeugdhulp stelpost eigen bijdrage			273
Jeugdhulp stelpost 'sturen op trajectduur Jeugdzorg'			71
Overige mutaties Algemene Uitkering	-172	-186	-188
Effect bijstelling Algemene Uitkering Gemeentefonds	1.879	1.917	1.112
Aanpassing bijdrage Afeer	-234	-258	-257
Aanpassing bijdrage VRG	-2	-7	-11
Aanpassing bijdrage VKB	34	48	37
Aanpassing bijdrage ODG	-6	-6	-7
Effect aanpassing bijdragen Gemeenschappelijke regelingen	-208	-223	-238
Dekking bijdrage Afeer uit budget IU Participatie	234	258	257
Bijstelling prognose kosten Jeugdhulp	-333	-301	-267
Voorliggend veld Jeugdhulp	-375	-375	-375
Hogere lasten Bijzondere bijstand	-23	-53	-53

(bedragen x €1.000; nadeel = -)	2026	2027	2028
Hogere lasten onderhoud openbaar groen	-170	-170	-170
Hogere lasten inhuur Brede school De Groenling	-35	-35	-35
Energielasten openbare verlichting lager	80	70	60
Meerjarig effect besluit Bruggen Dorpscoöperatie	0	-115	-373
Stedenbouwkundige adviezen	-50	-50	-
Kapitaallasten nieuwe investeringskredieten	-16	-16	-16
Afschrijvingsreserve / kapitaallasten gemeentehuis	-600	-900	-122
Diverse kleinere aanpassingen budgetten obv realisatie	-5	-11	-9
Effect kaderbrief meerjarig	378	-4	-229

BEGROTINGSRICHTLIJNEN

In de begrotingsrichtlijnen worden de kaders weergegeven waar binnen de begroting en de meerjarenbegroting zullen worden opgesteld. Met ingang van 2017 is het BBV (Besluit begroting en verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen betreft de manier waarop de rente (bespaarde rente en renteomslag) mag worden berekend. De bespaarde rente moet worden gebaseerd op het gewogen samenstel van externe rentelasten over de lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen. De berekening kan pas worden gemaakt nadat diverse begrotingsuitkomsten bekend zijn. Daarom wordt de hoogte van de diverse rentecomponenten definitief bepaald bij het vaststellen van de programmabegroting.

Bij de begroting 2026 houden we rekening met de volgende gegevens:

- Inwoners 12.550; capaciteit woningen 5.850;
- Stelpost onvoorzien €40.000;
- Vervangingsinvesteringen;
- De tarieven rioolheffing te baseren op het geactualiseerde afvalwaterbeleidsplan.

Prijsontwikkelingen:

Budgetten mogen alleen worden verhoogd indien de prijsstijging aantoonbaar (onontkoombaar) is en wordt aangetoond dat het bevriezen van budgetten leidt tot een aantasting van het voorzieningenniveau.

Eventueel in de primitieve begroting 2026 verwerkte budgetverhogingen als gevolg van marginale beleidswijzigingen zullen, voorafgaand aan de politieke besluitvorming in de raad, aan het college worden voorgelegd. Het college zal vervolgens beslissen of deze budgetverhogingen worden toegestaan.

Belastingen/leges:

De trendmatige stijging van de opbrengst OZB (plus een extra verhoging van 0,52% conform het raadsbesluit 2022R0085 van 8 november 2022 over de afschaffing van de hondenbelasting). Stijging van andere belastingen tot maximaal door rijk toegestane limiet. Gelet op de loongevoelige kosten van de diensten waarvoor leges worden geheven, relateren wij de stijging van de tarieven leges aan de loonontwikkeling zoals aangegeven in de meicirculaire algemene uitkering 2025.

Peildatum budgetten:

Bij de raming van de budgetten 2026 wordt rekening gehouden met de vastgestelde wijzigingen door de raad tot en met juni 2025.

BIJLAGE

BIJLAGE 1: INVESTERINGSKREDIETEN

Beleidsproduct	afshr. termijn	2025	kapitaal- last 2026	kapitaal- last 2027	kapitaal- last 2028	kapitaal- last 2029
Gebouwen						
Aanschaf perceel Industrierweg West	0	132.000	660			
Aanvullend krediet gemeenteloods	50	461.000	11.525			
Vervallen krediet gemeenteloods	20	-200.000	-11.000			
Totaal Materiele vaste activa met economisch nut		393.000	1.185	1.185	1.185	1.185
Herinrichting openbare ruimte Meidoornlaan						
Herinrichting groenstructuur Meidoornlaan	25	300.000				
- Bijdrage derden (subsidie RWLP)		-270.000				
Netto investering Meidoornlaan		30.000	1.350	1.350	1.350	1.350
Inrichting speelvoorzieningen						
Inrichting speelplek Nieuwe Pekela/ Heeresmeer	15	65.000	4.660			
Mobiele telefoons						
Aanschaf mobiele telefoons werknemers	4	60.000	15.300			
Totaal Materiele vaste activa met een maatschappelijk nut		125.000	21.310	21.310	21.310	21.310
TOTAAL		548.000	22.495	22.495	22.495	22.495

Pekela